

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

1^E JAARGANG

WOENSDAG 18 OCTOBER 1916

No. 42

INHOUD

	Blz.
DE TOESTAND IN ONZE METAALINDUSTRIE	657
Opmerkingen betreffende de regeling der veevoeder- distributie	658
De Deensche Antillen en het Amerikaansche gevaar	660
Productieregeling ingevolge de Distributiewet	662
Het duurtevraagstuk in Engeland	663
De handel van Australië tijdens den oorlog	664
Uit de Vereenigde Staten	664
De aardappel-voorziening	665
Productie en verbruik van calciumcarbide en kalkstikstof ..	665
INGEZONDEN STUKKEN:	
Het Zuiderzee-wetsontwerp	665
REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	666
MAANDCIJFERS:	
Spaarbankcijfers	666
Engelsche handelsstatistiek	666
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	667—675
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

Bijdragen en mededeelingen den inhoud betreffende, alsmede gegevens voor de afdeeling „Statistiek en Overzichten” gelieve men te zenden aan het secretariaat, Geldersche Kade 21 b, Rotterdam, telefoon No. 10685.

Abonnementsprijs franco p. p. in Nederland f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richtte men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.

17 OCTOBER 1916.

Door den langen duur van den oorlog wordt de geldmarkt steeds minder belangrijk. De gewone seizoen- en maandinvoeden worden hoe langer hoe minder merkbaar en dag in dag uit zijn de noteringen zoo goed als gelijk. Ook deze berichtswEEK schommelden de noteringen voor particulier-disconto weder tusschen 1 en 1¼ pCt. Het aanbod van wissels is dan ook zoo gering, dat van een disconto-markt haast geen sprake meer is. De weinige wissels worden door de disconto-huizen opgenomen en blijven tot den vervalldag in portefeuille zonder van eigenaar te verwisselen. Hetzelfde doet zich ook in Londen, Berlijn en Parijs gevoelen; de portefeuilles zijn gevuld met allerlei speciaalpapier, daar het gewone handelspapier bijna geheel ontbreekt.

* * *

De Minister van Financiën stelt de inschrijving open op 40 miljoen gulden schatkistpromessen en schatkistbiljetten. De schatkistbiljetten hebben dezen keer een looptijd van een jaar. Blijkens hetgeen hier-

omtrent is openbaar gemaakt is het de bedoeling van den Minister, de biljetten aldus meer in handen van het groote publiek te brengen. De Minister ziet hierbij niet op tegen een hooger rentevoet, die misschien te verwachten is nu de langere looptijd ongetwijfeld een groot deel der tegenwoordige houders van schatkistpapier zal afschrikken. Wij meenen, dat het standpunt van den Minister verdient te worden toegejuicht. De maatregel heeft bovendien het voordeel, dat de Centrale Bank dientengevolge kan worden ontlast en de biljettencirculatie eenigermate ingekrompen.

* * *

De weekstaat der Nederlandsche Bank vertoont wederom een vermindering van den voorraad gouden munt met ongeveer twee miljoen gulden en van het gouden muntmateriaal met ½ miljoen. De discontoportefeuille is met 11½ miljoen gulden afgenomen tengevolge van de aflossing van een gelijk bedrag schatkistpromessen; het Rijk nam daartegenover ruim 13½ miljoen gulden renteloos bij de Bank op, zoodat de vermindering der post Binnenlandsche Wissels feitelijk geen beteekenis heeft. Tegenover een toename van de biljettencirculatie staat een ongeveer gelijke vermindering der rekening-courant saldo's.

* * *

Aan de opwinding, welke de torpedeering der Blommersdijk ter beurze veroorzaakte, kwam spoedig een einde tengevolge van de verklaring der Duitse Regeering, die, hoe pijnlijk het geval op zichzelf ook moge zijn, een bevredigende oplossing waarschijnlijk maakt.

DE TOESTAND IN ONZE METAAL- INDUSTRIE.

In ons nummer van 2 Februari bespraken wij de gevolgen, welke de Nederlandsche metaalindustrie ondervond van het op 6 Januari van dit jaar in Duitschland uitgevaardigde uitvoerverbod van ijzeren balken, vorm-ijzer, staaf-ijzer en bandijzer en wij schetsten toen de verontwaardiging, welke er in de betrokken kringen hier te lande heerschte over het feit, dat de Duitse walswerken, zich achter dezen regeeringsmaatregel verschuilende, het uitvoerverbod aangrepen als een middel om alle loopende contracten ongedaan te maken en het gecontracteerde slechts tegen belangrijk hooger prijs te leveren. Thans kan onze metaalindustrie zich op een nieuwen tegenvaller bij haren grondstoffenaanvoer uit Duitschland voorbereiden en zal zij voor de zooveelste maal in den loop van het laatste jaar gewaar worden, wat het zeggen wil, wanneer eene industrie wat den aanvoer harer voornaamste grondstoffen betreft vrijwel geheel van een land afhankelijk is.

Op den 28sten September heeft toch de Deutsche Regeering aan het in den aanvang genoemd Uitvoer-verbod van 6 Januari de ruimste uitbreiding gegeven, die men bedenken kan en heeft zij den uit- en doorvoer van *alle* ijzer, ijzersamenstellingen en daaruit vervaardigde artikelen met ingang van 7 October j.l. verboden.

Daarmede komt thans onze geheele metaal-industrie in al hare geledingen, (scheepsbouwerven, machine-fabrieken, constructiewerkplaatsen, grofsmederijen enz., enz.) op het allerhevigst in de knel. Immers wijst alles er op dat — anders dan na het uitvoerverbod van 6 Januari — het aantal ontheffingen, hetwelk van dit nieuwe uitvoerverbod zal worden verleend, slechts van zeer geringe beteekenis zal wezen. Kwam ook *na* 6 Januari het hier benodigde vorm- en staafijzer nog in tamelijk voldoende mate met consent binnen — zij het dan, dat de bestellingen vooral van profiel-ijzer zeer onregelmatig werden uitgevoerd ¹⁾ — het laat zich aanzien, dat in de eerstvolgende maanden slechts *zeer weinig* ijzer en staal uit Duitschland naar ons land zal worden verzonden en dat men zich voorloopig tot het nu en dan doorlaten van het reeds bestelde zal beperken. Wanneer de berichten, welke dienaangaande uit Duitschland zelf werden verkregen juist zijn, schijnt een en ander in verband te staan met de eischen, welke het Deutsche leger- en vlootbestuur aan de productie der walswerken en der van dezen afhankelijke munitie- en andere oorlogsmateriaalfabrieken stelt. Men schijnt in Duitschland — aangelokt waarschijnlijk door de hoge prijzen, welke bij uitvoer konden worden bedongen — in den laatsten tijd wat te weinig aandacht aan de eigen behoefte aan ijzer en staal te hebben besteed. Eene inventarisatie van de in Duitschland aanwezige voorraden en eene berekening van de maximale productie, welke de walswerken — die een belangrijk deel hunner arbeiders aan het leger hebben moeten afstaan — kunnen bereiken, schijnen te hebben uitgewezen, dat het voor het neutrale buitenland beschikbare quantum zeer moest worden beperkt. En zoo kan men er wel op rekenen, dat ons land, hetwelk — nu Duitschland onlangs eene economische overeenkomst met Zwitserland heeft gesloten — zeker niet in de eerste plaats zal worden geholpen, den invloed van den laatsten Duitschen maatregel op dit gebied spoedig geducht zal gevoelen.

Het spreekt van zelf, dat onze Regeering in deze aangelegenheid, waarbij een zoo belangrijk deel van onze industrie en onze arbeidende bevolking is betrokken, niet stil zit. Reeds vernam men uit enkele dagbladen het gerucht, dat plannen voor een Rijks-distributiebureau van ijzer en staal in overweging waren en het is dus niet onwaarschijnlijk, dat op het oogenblik waarop dit nummer verschijnt dienaangaande reeds meer bekend is. Zulk een van Rijkswege ondernomen distributie zal natuurlijk tal van moeilijkheden medebrengen en de functie van hen, die zich aan het hoofd van zulk een regeling stellen, is zeker niet benijdenswaard. Toch zal men daarmede ongetwijfeld kunnen voorkomen, dat het weinige ijzer en staal, dat hier in de eerstvolgende maanden waarschijnlijk uit Duitschland binnenkomt, in handen van enkelen geraakt, zoodat men tevens een — zij het dan beperkt — voortarbeiden van zooveel mogelijk betrokken bedrijven zal kunnen bevorderen.

In deze omstandigheden komt nu ook weer de vraag naar voren, waarvan onze grootere metaalindustrie reeds sedert lang een oplossing tracht te vinden: in hoeverre vanuit ons land met succes bestellingen in Amerika kunnen worden geplaatst. Behalve uit Duitschland zou onze metaalindustrie in normale tij-

¹⁾ Het is bijv. bekend, dat onze scheepswerven reeds sedert geruimen tijd geen profiel-ijzer meer hebben gekregen, terwijl hun daarentegen overvloed van plaatijzer werd toebedeeld, waarmede zij alleen natuurlijk niet verder konden.

den ook uit Engeland, Noorwegen, Zweden en Spanje haar grondmateriaal kunnen aanvoeren. Waar deze drie laatstgenoemde landen echter eene te kleine productie hebben om ons eenigszins afdoende te kunnen helpen en Engeland in verband met den oorlog zijn volle productie noodig heeft voor eigen gebruik, blijft voor ons alleen Amerika open. De scheepsvrachten van dit land herwaarts zijn echter zoo geweldig hoog, dat voorloopig ook eene bestelling aldaar in de meeste gevallen groote moeilijkheden zou opleveren. Immers het nadeel van deze hoge scheepsvrachten zou — waar althans de grootere metaalindustrie vrijwel uitsluitend op vaak over langen tijd loopende contracten werkt — in de meeste gevallen uitsluitend op het hoofd der industrie neerkomen en deze zou stellig niet in staat zijn om — naast al hetgeen hij reeds tengevolge van de successieve verhoogingen der Duit-sche en Belgische contractsprijzen heeft moeten bijpassen — ook dit verlies nog te dragen.

Het ligt daarom voor de hand, dat — nu de betrokken reederijen weinig geneigdheid toonen hunnerzijds eene oplossing voor dit voor hen stellig ook niet gemakkelijke, maar netelige vraagstuk aan te geven — in de kringen der metaal-industrie vol verwachting wordt uitgezien naar den steun, welke onze Regeering in deze zou kunnen aanbrengen, zoodra deze daartoe met behulp van de beide Kamers in staat wordt gesteld door de aanneming van de zoogenaamde Schepenvorderingswet, waarvan de Memorie van Antwoord naar men hoopt spoedig mag worden tegemoet gezien.

OPMERKINGEN BETREFFENDE DE REGELING DER VEEVOEDER-DISTRIBUTIE.

De eerste maandelijksche Regeerings-distributie van haver, gerst en lijnkoeken, onder de leiding der Veevoederbureaux met aan hun hoofd de Toewijzings-Commissie in Den Haag, is in vollen gang en groot is de belangstelling, waarmede haar beloop wordt gadegeslagen. De nu plaats vindende aflevering heet de September-distributie. Volgens de voorschriften dient met 20 October de geheele beschikbaar gestelde hoeveelheid te zijn afgeleverd, welke termijn voor eene September-distributie zeker ruim genoeg schijnt. Toch mag met vrij groote zekerheid worden aangenomen, dat op 20 October niet alles zal zijn geleverd. De reden daarvan ligt in het systeem, dat vrijwel geheel afwijkt van de wijze, waarop tot nog toe het veevoeder de verbruikers bereikte. Wel biedt het nieuwe systeem voordeelen, waartoe in de allereerste plaats te rekenen valt de grootere zekerheid, dat het beschikbare veevoeder gelijkmatig wordt verdeeld onder alle Nederlandsche veehouders, terwijl deze bovendien alle worden bediend op basis van eenzelfden door de Regeering aangegeven prijs en dus zowel wat betreft hoeveelheid als prijs onafhankelijk zijn geworden van koopmanschap, ijver, voorkeur en winstberekening van hun leverancier. Daartegenover staan echter nadeelen, die een ingewikkelde administratie in den aanvang veelal aankleven, doch die, naar gehoopt wordt, langzamerhand althans ten deele kunnen worden weggenomen. Wanneer wij dus op die nadeelen wijzen, dan is dat niet bedoeld als critiek op de bedoeling van het systeem. Wij wenschen slechts de aandacht te vestigen op de nadeelen, opdat de regeling, zooda die nu bestaat, in onderdeelen worde gewijzigd, zoodat de veehouders in hoogere mate kunnen profiteren van de voordeelen, welke het systeem hun bij praktische uitvoering kan bezorgen.

In den tegenwoordigen tijd van schaarschte aan veevoeder in ons land en hoge prijzen, twee verschijnselen, die tezamen met den drang naar matige vleeschprijzen het veehoudersbedrijf in de knel brengen en dus zouden kunnen leiden tot vermindering van onzen veestapel, verdient een plan tot gelijkma-

T. d. v. v. v.

tige verdeling van het veevoeder tegen den laagst mogelijken prijs zeker toejuicing. In het distributiesysteem, dat de uitvoering van dit plan beoogt, zullen afwijkingen moeten voorkomen van de wijze, waarop tot nog toe de handel zorgde voor de voorziening van het land met veevoeder. Het is echter zaak, die afwijkingen zoo gering mogelijk te doen zijn. De distributie door den handel geschiedde volgens een systeem, dat in den loop van vele jaren is opgebouwd, waarin de tijd gestadig doch zeer geleidelijk verandering bracht, zoodat eene geregelde ontwikkeling duidelijk te bemerken viel; een systeem, dat zich bovendien aanpaste aan de ontwikkeling, financiële kracht en geaardheid van de verbruikers. Het systeem toonde dus in zijne onderdeelen belangrijke verschillen in de verschillende gedeelten van ons land, doch kwam toch in hoofdzaak hierop neer, dat binnenlandsche firma's, grossiers genoemd, gevestigd in de groote plaatsen en aan de groote waterwegen of op andere middelpunten van verkeer, het veevoeder in groote partijen kochten aan de markten in Rotterdam en Amsterdam. Hunne koopers waren de kleinere slijters, die weder veelal, nadat het veevoeder bij hen of bij de grossiers voor het gebruik was gereed gemaakt, verkochten aan de veehouders. In vele gevallen betrokken deze laatsten ook hun veevoeder direct van den grossier. In de laatste jaren wisten zij echter ook dikwijls zonder de hulp van den grossier hunne behoefte te dekken. Meer en meer namelijk werden coöperatieve aankoopverenigingen opgericht, die dikwijls evenals de grossiers hunne inkoop deden te Rotterdam en Amsterdam of zich anders aansloten bij het Centraal Bureau uit het Nederlandsch Landbouw-Comité, dat zich voor eene provisie belaste met den inkoop aan die markten. Voor de slijters en grossiers beteekende die ontwikkeling der coöperatie weliswaar achteruitgang in hun bedrijf, doch bij eene dergelijke economische verschuiving, die geleidelijk plaats vindt, blijven pijnlijke botsingen meestal uit.

Met dit geheele ingewikkelde systeem van handelaars, tusschenhandel en fabrikanten met zeer uiteenlopende conditiën van levering, kwaliteit en betaling, in overeenstemming met de verschillende eischen der verbruikers, heeft de nieuwe distributie-regeling slechts gedeeltelijk rekening gehouden. Dit nu achten wij een nadeel. De ontwerpers der regeling zijn uitgegaan van de kwantitatieve behoefte van den veehouder en dezen is opgedragen eene bestelling te doen van voedergraan en lijnkoeken, welke hij heeft te berekenen naar den omvang van zijn veestapel. Volgens de oorspronkelijke regeling levert hij de bestellingsformulieren in bij zijn gewonen verkooper, meestal een slijter, of bij zijne Coöperatieve Aankoopvereniging. Deze zenden de bestelling door aan het Veevoederbureau van het district (het land is daarvoor in zeven districten verdeeld), waarop na onderzoek der bestellingen en na goedkeuring door de Toewijzings-Commissie de aflevering volgt. Bij die aflevering nu blijken de aan het systeem verbonden nadeelen. De door slijters en Coöperatieve Vereenigingen verzamelde bestellingen bereiken in vele gevallen een uiterst klein totaal, hetwelk nog wordt gereduceerd door het feit, dat de voorraad aan veevoeder niet voldoende is om de bestellingen ten volle uit te voeren, zoodat slechts betrekkelijk kleine percentages kunnen worden geleverd. (Deze bedragen voor de September-distributie van gerst 25 pCt., voor haver 30 pCt. en voor lijnkoeken 40 pCt.) Deze levering wordt bewerkstelligd door de daarvoor aangewezen graanimporteurs, die na betaling aan het Comité van Graanhandelaren te Rotterdam en na het sluiten van een contract met bijbehorende bankgarantie met de Nederlandsche Overzee Trust-Maatschappij het af te leveren veevoeder te hunner beschikking krijgen. De partijen nu, die zij aan de slijters en vereenigingen hebben af te leveren, zijn meestal buitengewoon klein,

kleiner dan de partijen ooit zijn geweest, die uit Rotterdam en Amsterdam werden verzonden. Het vervoer van veevoeder te land en te water van die havens naar het binnenland is berekend geweest op hoeveelheden van minstens 10.000 K.G. en de tarieven zijn daarnaar ingericht. De verzending van kleinere hoeveelheden is onevenredig duurder en maakt dus voor den verbruiker den prijs belangrijk hooger dan hij bij verzending van grootere hoeveelheden ineens zoude bedragen. Het veevoeder wordt voor rekening der ontvangers in de havenplaatsen in ontvangst genomen en verzonden door graanfactoren, wier bedrijf steeds is gebaseerd geweest op de behandeling van groote partijen en die zich nu onverwachts moeten toeleggen op de expeditie van uiterst kleine hoeveelheden. Partijtjes beneden 100 K.G. zijn talrijk en het is duidelijk, dat deze detaillering, die tot nog toe steeds geschiedde bij den grossier in de nabijheid van de woonplaats van den verbruiker, aanleiding geeft tot vele onnoodige kosten van contrôle, arbeidsloon, hoogere vracht enz., nu zij reeds te Rotterdam en Amsterdam geschiedt. Bovendien worden al degenen, die tot de distributie medewerken, en niet het minst de Veevoeder-bureaux belast met een overmaat van administratief werk, dat weder voert tot voortdurend tijdverlies en vertraging in de aflevering. Niet slechts wordt dus de prijs, dien ten slotte de verbruiker te betalen heeft, door dit alles zonder noodzaak veelal zeer belangrijk verhoogd, doch hij ontvangt zijn veevoeder bovendien veel later dan de bedoeling is. Dit laatste blijkt reeds bij de September-distributie, die vóór den daarvoor vastgestelden datum van 20 October hoogst waarschijnlijk niet afgevoerd zal kunnen zijn.

Door een verandering in de distributie-regeling werd gehoopt, dat reeds de October-distributie eenige verbetering zoude brengen. De grossiers, voor wie, zooals boven bleek, geen plaats in het systeem der Regeering was opengelaten, tenzij zij, zooals hier en daar het geval is, een gedeelte van den omzet direct aan de veehouders afleveren, hebben namelijk reeds in de vorige maand eene verandering in de regeling weten te bewerken. Op hun verzoek is ook aan hen in het nieuwe distributiesysteem een plaats ingeruimd. De slijters en Coöperatieve vereenigingen kunnen nu hunne bestellingen van de veehouders doorgeven aan de grossiers inplaats van aan de Veevoeder-Bureaux. Voor die doorzending aan de Veevoeder-Bureaux zorgt dan de grossier en de door hem via de slijters en Vereenigingen verzamelde bestellingen der veehouders worden hem van uit Rotterdam en Amsterdam toegezonden. De te verschepen partijen worden daardoor groter en de vracht goedkooper, doch de grossier mag dat vrachtverschil voor zich behouden en aan zijn besteller de vracht berekenen, die de verzending in kleine partijtjes zoude hebben gekost. Verder betaalt de Regeering hem voor zijne bemoeiingen f 1 per 1000 K.G. Het is niet onmogelijk, dat door deze verzending in grootere partijen althans tijd gewonnen wordt. Wanneer echter de grossier van zijn recht om het vrachtverschil in rekening te brengen, ten volle gebruik zou maken, zou de kunstmatige prijsverhoging voor den verbruiker niet wegvallen. In de practijk zal hij echter, evenals vroeger en onder den invloed der concurrentie van zijn vakgenooten en der coöperatieve lichamen eene belangrijke besparing daarop aan zijn koopers ten goede doen komen.

Reeds nu is evenwel aan de Veevoeder-Bureaux gebleken, dat lang niet alle slijters en vereenigingen hunne bestellingen inzenden aan een grossier, zoodat de vergroting der af te leveren partijen veel geringer blijkt te zijn dan gehoopt werd. Verder zijn in eenige districten centrale inkooplichamen der coöperaties van landbouwers en molenaars als grossier opgetreden. Zeer vele Coöperatieve Aankoop-Vereenigingen en molenaars-slijters nu wenden zich tot deze lichamen, daar zij er op rekenen, dat deze hun later althans het

grootste gedeelte der vrachtbesparing alsook van de Regeeringstoelage van f 1 per 1000 K.G. zullen uitbetalen. De door sommige van deze lichamen tot nog toe gevolgde werkwijze geeft gegronde aanleiding zulk eene terugbetaling te verwachten, omdat deze na aftrek der gemaakte kosten de gewoonte hebben de gemaakte winst onder de afnemers te verdeelen. Het is duidelijk, dat vele slijters en Coöperatieve Vereenigen zich niet tot de gewone grossiers zullen wenden, tenzij deze even voordeelige conditiën toestaan.

Het in het oorspronkelijke systeem niet bestaande en later ingevoerde aandeel der grossiers in de regeling kan alleen tot nuttige resultaten leiden, indien van hunne tusschenkomst een ruim gebruik wordt gemaakt, omdat daardoor vele kleine patijen worden samengevoegd. Zij bezitten opslagruimte aan de groote waterwegen en in middelpunten van verkeer en hun bedrijf is steeds geweest het in detail afleveren der door hen op goedkoope wijze aangevoerde groote hoeveelheden veevoeder aan de slijters en veehouders in hun district. Dikwijls laten zij dat veevoeder eene voorbereidende behandeling ondergaan of leveren zij dit af in de samenstelling, die door de verbruikers wordt gewenscht. Zoude het nu niet mogelijk zijn, op zooveel mogelijk normale wijze dat bedrijf weder te herstellen en eene regeling te ontwerpen, vooral nu ook mais onder het nieuwe systeem wordt gebracht, die niet slechts aan de grossiers hun bestaan verzekert, doch tevens van hunne werkzaamheid partij trekt ten voordeele der verbruikers? Lage vrachten naar een punt zoo nabij mogelijk bij de plaats van verbruik, goedkoope bewerking of overlading door daarvoor ingerichte bedrijven kan den verbruiker slechts voordeel brengen, meer dan het kunstmatige grossiersbedrijf van de coöperatieve lichamen, die geen opslagruimte of overlaad-inrichtingen bezitten op de daarvoor geschikte plaatsen.

Waar de distributie het loffelijke doel heeft de positie van den verbruiker te verbeteren, dient zeker ieder middel om dat doel te bereiken te worden toegepast en niet het minst behoort daartoe het gebruik maken van de daartoe reeds jaren bestaande bedrijven, welke in het geheele land bij de grossiers te vinden zijn. Een oordeelkundig gebruik van den bestaanden handel, die vroeger uit eigenbelang en gedwongen door de onderlinge concurrentie een systeem heeft ontwikkeld, dat er toe strekte, den verbruiker zoo goedkoop mogelijk te bedienen, kan slechts nuttig zijn ter bereiking van het beoogde doel. Het weder in gebruik stellen van de faciliteiten van dien handel moet ons eerder brengen tot dat doel dan eene kunstmatig samengestelde regeling, welke de distributie leidt langs nieuwe ongewone wegen met als onvermijdelijk gevolg uitgebreide administratieve werkzaamheden benevens groote kosten en tijdverlies.

J. S.
Christen

DE DEENSCH E ANTILLEN EN HET AMERIKAANSCH E GEVAAR.

Op 24 Juli j.l. werd te Kopenhagen bekend gemaakt; dat tusschen de Deensche regeering en die van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika een verdrag was opgemaakt voor den verkoop aan laatstgenoemde van de aan Denemarken toebehoorende eilanden St. Thomas, Sta Cruz en St. Jan, voor een som van \$ 25.000.000.

Columbus ontdekte deze eilanden, waarvan de ligging bekend moge worden verondersteld, op zijn tweede reis in 1493. Men kan echter niet vinden, dat Spanje zich nader met de eilanden heeft ingelaten. In het jaar 1657 laten de Hollanders zich dan neer op St. Thomas, wier vestiging, na een tusschenbezit door Engeland, in 1666 aan Denemarken kwam. Eerst in 1716 grondvestte Denemarken eene vestiging op St. Jan. Op Sta Cruz hadden zowel Hollanders als Engelschen hunne tenten opgeslagen (anno 1643), ten

slotte moesten wij het veld ruimen. Na in veler handen te zijn overgegaan, kocht Denemarken het eiland in 1733 voor 750.000 frs. van de Maltezer Ridders. Gedurende de Napoleontische oorlogen nam Engeland tweemaal bezit van alle eilanden; in 1814 met de groote restitutie werd ook Denemarken weer in het bezit gesteld van zijne West-Indische koloniën.

Denemarken heeft nimmer materieel voordeel gehad van deze eilanden. De bloeitijd ligt in het einde van de 18de eeuw, nadat de Deensche regeering de kolonie in eigen beheer had genomen. Men leest, dat in het jaar 1765 de suikerproductie van Sta Cruz een waarde van vijf millioen gulden zou hebben gehad. St. Thomas werd een algemeene aanloopplaats voor de scheepvaart op West-Indië. Charlotte Amalia, de hoofdplaats van het eiland, ontwikkelde zich als stapelplaats en orderhaven. Na 1860 ging de beteekenis van de Deensche Antillen hard achteruit; oorzaak was, ten eerste, de gebeurtenis, die aan de geheele Nieuwe Wereld een aanvankelijk nadeel bezorgde: de afschaffing der slavernij (in de kolonie in 1848), ten tweede, de verbetering van het grootverkeer, die de behoefte aan tusschenstations deed verminderen, en wat speciaal de suikercultuur betreft, de concurrentie van den beetwortel. De teruggang in het bevolkingscijfer kan de verminderde beteekenis illustreeren. In 1828 telden de eilanden 46.000 bewoners, in 1890 was dat aantal teruggegaan tot 32.000, in 1911 verhief de bevolking zich nog slechts tot 27.000 zielen.

De nijverheid, die ik hierboven voor de eilanden vermeldde, is ook nog heden ten dage de bezigheid der bewoners: Sta Cruz produceerde in 1914 9.153 ton suiker, ter waarde van \$ 421.129. De veestapel van het eiland is niet zonder beteekenis (in 1914: runderen 13.000, paarden, muilezels en ezels 10.000). St. Thomas werd als kolenstation vóór den wereldoorlog, toen het verkeer zich nog in zijn oude banen bewoog, geregeld door de schepen van verscheidene Europeesche reederijen opgezocht. De Hamburg-Amerika-Lijn liep er volgens het *Praktisches Handbuch für den Seeverkehr* zevenmaal per maand aan en o.m. de Leyland-Lijn eenmaal maandelijks. De bunkerholen komen uit Amerika; in 1915 werd nog voor een bedrag van \$ 362.805 te St. Thomas gebunkerd.

Van de opening van het Panama-kanaal stelde men zich voor profijt te kunnen trekken, daartoe werd de haven van Charlotte Amalia verbeterd door de Deensche „West Indian Cy.”, o.m. werd de diepte van het vaarwater op 9,5 meter gebracht.

De koloniën blijven echter voor Denemarken een nadeelig saldo opleveren. De oorlog doet er, zooals van zelf spreekt, nog het zijne toe. Men becijfert, dat Denemarken aan dit koloniaal bezit in het afgelopen tiental jaren 4 millioen kronen besteed heeft, waartegenover geen baten zijn aan te wijzen. Thans geeft de Deensche regeering haar onderdanen in overweging de eilanden, tegen het alleszins aanlokkelijke bedrag van 25 millioen dollars voor dit gebied van 138 à 142 kwadraat-mijlen, aan de Vereenigde Staten af te staan.

Het is niet de eerste maal, dat Amerika tracht de Deensche Antillen in bezit te krijgen. In 1865 werden er al \$ 5.000.000 op geboden. De Deensche Kamer verwierp het verkoopplan en toonde zich niet anders gezind in de jaren 1901 en 1910, toen wederom pogingen door Amerika in het werk waren gesteld.

Dat Amerika de in dit verband voor hem gunstige tijdsomstandigheden heeft benut om nogmaals met het voorstel te komen, wekt geen verwondering. De verkrijging van de Deensche eilanden is toch voor de Vereenigde Staten van groote waarde, omgekeerd echter van de vervreemders onverstandig en, waar het voor ons op aankomt, van Nederlandsch standpunt gezien, ongewenscht.

Wat toch is het geval.

De V. S. willen de Deensche eilanden hebben uit imperialistische overwegingen, economische bestaan

er niet. De kolonie zal in Amerikaansch bezit, door de conjunctuur beschikt, dezelfde economische moeilijkheden zien gelden, die zich thans voordoen. Ik geloof niet aan de beteekenis, die eenig eiland in of om de Caribische Zee, als verkeersknooppunt, door de opening van het Panama-kanaal zou hebben gekregen. St. Thomas niet en Curaçao, dat ook genoemd is, heelmaal niet.¹⁾ Ik kan mij geen argument denken, waarom er aanleiding zou zijn op weg van of naar Colon eens ergens aan te leggen, aan overlading kan niet gedacht worden, en moet het centrum zijn beteekenis ontleenen aan een bunkerhaven, dan legt het, voor zoover niet op het eiland, dat als centrum moet gelden, zelf kolen gedolven worden (en dat geschiedt op geen enkele der Antillen), zijn bijzondere positie af tegen iedere andere goed geoutilleerde bunkerhaven in de contreiën van het Panama-kanaal, want op weg naar Colon wordt niet één vaste doorvaart gekozen met terzijdestelling van alle andere openingen in den wal om de Caribische Zee. En ten slotte is de voorsprong, dien de Antillenhavens hebben op die van het vastland, niet zoo heel groot. Ik heb eens ergens uitvoerige berekeningen gezien, waaruit zou blijken, dat bunkeren te St. Thomas altijd goedkoper moest zijn dan te Colon. Laat dit voor het oogenblik juist zijn, wanneer Amerika van Colon een domineerend kolenstation wil maken, dan zal het de moeilijkheden die mogen gelden, wel weten te overwinnen door doelmatige tarifeering (men zie het *Official Handbook of the Panama Canal*, pagina 22).

Uit politieke, ik noemde het imperialistische, overwegingen willen de V. S. de Deense Antillen hebben. De Noord-Amerikaansche republiek wenschte de suzereiniteit te krijgen in Centraal-Amerika. De maatregelen ten aanzien van Mexico zijn doorzichtig, de machinatie met Panama is bekend, in Nicaragua en Honduras wordt gewerkt enz. enz. Dit operatieveld nu moet van Europeesche toeschouwers, die allicht tegen de Amerikaansche plannen zouden wenschen in te gaan, bevrijd worden, vandaár, dat de V.S. de Antillen in handen trachten te krijgen; voorzover men ze niet reeds kan beschouwen direct te behooren tot het gebied waar men baas wil spelen. In Cuba, Haïti en Puerto Rico hebben de V. S. te beschikken, men is nu aan de Deense Antillen toe; een bod op onze eilanden Saba en St. Eustatius zal heel gauw volgen. St. Martin behoort voor de helft aan Frankrijk en zal ons misschien nog wat langer gelaten worden.

De Amerikaansche pers heeft als motief voor den koop der Deense Antillen angst bedacht, die men in de republiek zou zijn toegedaan, dat een der groote mogendheden de eilanden zal overnemen. Welke Europeesche mogendheid (want aan Japan is niet te denken) er zich voorloopig aan zou kunnen wagen een zoo ernstig conflict met Amerika te provoceren als uit het miskennen der Monroeleer zou volgen, is kwalijk te vatten. De Britsche pers heeft ons ingelicht, dat Duitschland de bewuste is, die beeraamt de Deense Antillen in bezit te nemen. Het bericht is te belachelijk om er nader op in te gaan en kan dan ook als „Hetze” op zij gelegd worden.

Denemarken doet onverstandig met de eilanden te verkoopen. Verkoop van gebied door een staat maakt altijd een decadenten indruk, en al leveren de eilanden Denemarken geen economische voordeelen, een koloniaal bezit heeft nog een andere functie dan enkel vergrooting van het nationale economische-werkveld. Iedere kolonie is plat gezegd een „reclamebord” in de wijde wereld voor het moederland, en een „reclamebord”, dat niet slechts opvalt aan de voorbij-

gangers, maar telkenmale wanneer de kolonie vermeld wordt in courantenbericht, illustratie, atlas enz. De naam van de „firma” wordt dan genoemd, (het hoofdoogmerk van den bedrijfsondernemer bij het maken van reclame). En de economische positie van een land is er evenzeer bij gebaat, dat 's lands naam in de wereld genoemd wordt, als dat de bedrijfs-ondernemer er belang bij heeft, dat zijn naam op de tong van het publiek is. Toen „Van Houten” de pyramides liet beschilderen, beperkte de invloed van zijn reclame zich niet tot de Nijlvakke, heel de wereld heeft toen geweten wie Van Houten is en zóó ook met de Deense Antillen (n.b. het eenig koloniaal bezit van Denemarken in gebied, dat meer de algemeene aandacht heeft). Daarom dus zou ik Denemarkens daad onverstandig vinden. De regeering tracht de Kamer nu bang te maken met negeropstanden in de eilanden. De geruchten van deze plotseling gesignaleerde onlusten schijnen wat „pour le besoin de la cause”, maar wanneer ze er zijn, dan moet Denemarken verstaan met knap bestuurderschap hieraan een eind te maken. Wij hebben in Suriname getoond, dat men geen 42 c.M. kanonnen noodig heeft om negers tot rust te brengen en dat ook de middelen van een kleine mogendheid daartoe reiken.

Voor Nederland is de overdracht ongewenscht. Héél Europa kan er zich weinig over verheugen, want de koop is een daad in het Noord-Amerikaansche streven suprême te worden in Centraal-Amerika en iedere stap, dien de V.S. daartoe naderen, maakt de expansiemogelijkheid van Europa in dit gebied slechter. Het zou voor Europa een groot verlies zijn van de Centraal-Amerikaansche markt verdrongen te worden, want ook die landen zal men kunnen gebruiken voor intenser export-ontwikkeling, die na den Europeeschen oorlog met alle kracht zal dienen bewerkstelligd te worden. Behalve, dat Nederland in dit opzicht óók partij is (bovendien bestaan er in Mexico al Nederlandsche belangen van beteekenis, petroleum, hypotheek) gaat ons de verkoop van de Deense Antillen nog nader aan, door het bezit van gebied in de nabijheid. Wanneer het nu den weg op gaat, dat de V. S. zich ook het restje van de Antillen verschaffen, dan gaan, ik zei het reeds, onze eilanden boven den wind er dadelijk aan en zal ons later ook Curaçao, tegen een koopsom, afgenomen worden. Niet dat Curaçao een goudmijn voor ons is geweest, maar het levert ons ook economisch toch wel iets op en gaat vermoedelijk een betere toekomst tegemoet, nu de „Koninklijke” is voorgegaan met op het eiland een bedrijf op te richten. Dit is de manier koloniën aan het moederland te hechten: industrieën op den kolonialen bodem te planten, waar het nationale financiële en geestelijke interesse in gebonden is. Industrie (mechanische zoo goed als agrarische) door moederlandsche maatschappijen in de kolonie en leeningen ten laste er van, dáármee worden de overheerschte gewesten nationaal.

Wat ik bij de beoordeeling van het Deense standpunt zei van de kolonie als „reclamebord” geldt voor Curaçao evengoed.

Het gerucht heeft zich verbreed, dat de V. S. al een voorstel hebben gedaan tot aankoop van Curaçao, een tegenspraak is hierop gevolgd en ik geloof ook niet, dat het bericht juist was. Amerika zal de oppositie, die in Europa gewekt is door den voorgestelden koop van enkele eilanden, die een rol spelen in de wereld-economie, niet dadelijk daar overheen nieuw voedsel geven door neiging te toonen zich nog een tweede dito stel te willen toeëigenen. Amerika heeft wel begrepen, dat nu, waar de groote mogendheden hun handen vol hebben uit te vechten wie van de Europeesche rijken op economisch gebied den toon aangeeft, de kans tot handelen schoon is, en de fabelachtige prijs wordt Denemarken geboden om een tijdige beslissing te bewerken, maar zooveel vrijmoedigheid, tegelijk ook Curaçao onder handen te nemen, geloof ik niet, dat de

¹⁾ De „Commissie voor de Handelspolitiek” bracht, in Febr. 1912, rapport uit betreffende de havenplannen voor Curaçao. Het rapport werd om redenen van bestuursbeleid niet gepubliceerd. Het is echter moeilijk aan te nemen, dat de commissie in het eiland een toekomstig knooppunt van het atlantisch verkeer heeft gezien.

V.S. zich veroorloven zullen. Ik heb het reeds hiervoren gezegd, Saba met zijn twee verwanten kan spoedig op een bod rekenen en misschien dat dáár toch wel eens waarheid in kon zitten, dat het Curaçaosche gerucht is terug te brengen op een informatie, die de Unie-regeering vast eens gedaan heeft,—hoe onze gevoelens zijn aangaande eventueelen afstand van de Nederlandsche bovenwindsche Antillen. Met St. Martin, Saba en St. Eustatius in Amerikaanse handen ware op Denemarken, zoo dit nog niet had willen toegeven, natuurlijk veel indruk gemaakt.

Maar laten de V.S. maar met hunne voorstellen komen, bij ons zal, om in nationale beelden te spreken, de dollar een botje vangen.

G. J. H.

afnemen
**PRODUCTIEREGELING INGEVOLGE DE
 DISTRIBUTIEWET.**

Een medewerker schrijft:

Elke medaille heeft haar keerzijde en zoo sprak het vanzelf, dat de regeeringsmaatregelen op landbouwgebied, welke ten doel hadden de winst op sommige voor binnenlandsch verbruik benodigde producten te beperken, tot gevolg hadden, dat de verbouwer omzag naar artikelen, die geen gevaar liepen door die maatregelen getroffen te worden, omdat zij niet voor binnenlandsch verbruik benodigd zijn. Het ligt voor de hand, dat de regeering op haar beurt dit ongewenschte effect te keer wenschte te gaan, en zoodoende is het te verklaren, dat in de Distributiewet 1916 een artikel kon worden opgenomen, hetwelk den minister van landbouw de bevoegdheid geeft in het algemeen of in bepaalde gedeelten des lands het verbouwen van bij algemeenen maatregel van bestuur aan te wijzen gewassen te verbieden, te beperken of niet dan voorwaardelijk toe te staan, indien naar zijn oordeel de verbouw van andere gewassen van meer belang voor de voeding van mensch en dier is.

Het blijkt, dat het de bedoeling van den minister is van de hem gegeven bevoegdheid gebruik te maken; bij algemeenen maatregel van bestuur zijn n.l. de vorige week als gewassen, hiervoren bedoeld, aangewezen geworden: bruin en geel mosterdzaad, karwijzaad, blauwmaanzaad, spinaziezaad, vlas, suikerbieten en zaai-uien.

Wie meenen mocht, dat het gebruik maken van de verleende bevoegdheid betekenisvolle gevolgen zal hebben ten aanzien der voedselvoorziening onzer bevolking, heeft een te weidsch denkbeeld van de draagkracht van te nemen maatregelen. De betekenis er van toch dunkt ons beperkt tot die van „het schoone gebaar”. Twee redenen zijn daarvoor aan te wijzen; ten eerste is de omvang van de cultuur der hiervoor genoemde gewassen in het algemeen zeer gering, vergeleken bij den omvang der gezamenlijke gewassen, en vervolgens ligt het blijkens de memorie van antwoord in de bedoeling der regeering, de beperking van verbouw als regel te doen „neerkomen op het terugbrengen van den omvang van verschillende cultures tot dien, welken deze cultures vóór den oorlog hadden”.

Een beeld van den omvang der bedoelde cultures in de laatste jaren geeft het volgend staatje (oppervlakte in H.A.):

	1911	1912	1913	1914	1915	1916
Bruin Mosterdzaad	855	790	808	645	629	1.084
Geel ..	748	967	779	904	1.955	4.944
Karwijzaad	8.230	2.991	5.527	5.285	3.967	5.032
Blauwmaanzaad	240	657	650	496	823	2.076
Kanariezaad ..	471	326	1.807	3.313	3.728	5.969
Spinaziezaad ..	798	1.502	741	904	735	1.003
Vlas	15.711	14.727	14.650	7.723	8.948	14.640
Suikerbieten ..	55.600	64.824	60.300	63.234	56.513	63.643
Zaai-uien	2.513	2.951	2.642	2.795	3.234	3.928

Bekijkt men dit staatje nader, in verband met het hiervoren opgemerkte, dan concludeert men reeds

dadelijk, dat maatregelen tegen de gewassen, die de grootste oppervlakte innemen, niet te verwachten zijn, omdat deze in geheel normale hoeveelheid worden verbouwd. Dat geldt zoowel van karwijzaad als van vlas en suikerbieten. Ook is het de vraag, in hoeverre er aanleiding bestaat den verbouw van kanariezaad in te krimpen. Wel is waar is die verbouw in 1915 en 1916 aanmerkelijk hooger dan in de vlak daaraan voorafgaande jaren, maar blijkbaar heeft men hier ook te doen met een uit normale oorzaken weer opbloeien van een cultuur, die in vroeger jaren van veel betekenis was (zoo werden van 1871/1880 aan kanariezaad gemiddeld 2180 H.A. bebouwd en 2343 H.A. in 1881/1890), in verval was geraakt en weer opleeft, zoodat het met het oog op de toekomst aanbeveling verdient, deze cultuur geen moeilijkheden in den weg te leggen. Verder is de verbouw van spinaziezaad zeer variabel; ook dit gewas blijft dus buiten de regeeringsmaatregelen.

De eenige gewassen, wier teelt abnormaal is in vergelijking met vóór den oorlog, zijn dus mosterdzaad, blauwmaanzaad, zaai-uien en, misschien, kanariezaad.

Hieromtrent valt al dadelijk weer op te merken, dat in het huidige stadium ook niets tegen verbouw van mosterd- en blauwmaanzaad behoeft gedaan te worden. De prijzen dezer zaden waren enkele maanden geleden zeer hoog, doch zijn allengs teruggelopen, toen het zeker werd, dat export ervan tijdens den verderen duur van den oorlog niet kan worden toegestaan, omdat dan de overzeesche aanvoer van andere en zeer belangrijke oliezaden als lijnzaad en koolzaad in gevaar zou worden gebracht. Indien iets, dan is wel deze factor in staat te bewerken, dat de verbouw van mosterdzaad en maanzaad tot normale grenzen wordt teruggebracht.

Feitelijk zou de regeering dus alleen maatregelen behoeven te nemen tegen den verbouw van zaai-uien en misschien kanariezaad. Wordt de cultuur dezer gewassen door regeeringsmaatregelen tot haar normalen omvang teruggebracht, dan komen hoogstens 3000 H.A. vrij voor verbouw van „andere gewassen van meer belang voor de voeding van mensch en dier” (zooals de Distributiewet zegt), maar wat beteekenen deze 3000 H.A. tegenover de 800.000 H.A., die wij gewoonlijk met „gewassen” bezet hebben?

Men ziet: een schoon gebaar, maar niet meer. En het zou ons dan ook geenszins verwonderen, indien de heele toepassing van de bevoegdheid tot verbod of beperking van verbouw hierop neerkomt, dat wordt voorgeschreven, dat ieder, die mosterdzaad, karwijzaad, blauwmaanzaad, spinaziezaad, vlas, suikerbieten en zaai-uien wil telen, aan den burgemeester zijner gemeente moet opgeven, welke oppervlakte hij er mede betelen wil en dat men hem dan verder doorgewoon zijn gang laat gaan. Men weet dan, wie de gewassen verbouwt en hoeveel hij er verbouwt en heeft tijdig een betrouwbaar overzicht.

Is in het voorgaande naar we meenen voldoende duidelijk aangetoond, dat het gebruik maken van de bevoegdheid om den verbouw van bepaalde gewassen te beperken, niet het gevolg zal hebben, dat er iets van betekenis geschiedt ter bevordering van den verbouw van „gewassen van meer belang voor de voeding van mensch en dier”, dan willen we daarmede niet te kennen geven, dat de productie van voor de voeding belangrijke gewassen geen aanleiding tot zorg geeft. Integendeel is er alle reden tot bezorgdheid. De bebouwde bodem wordt minder goed verzorgd dan gewoonlijk — zulks tengevolge van gebrek aan arbeidskrachten en kunstmeststoffen — doch bovendien is de oppervlakte van het bouwland aanmerkelijk ingekrompen, niettegenstaande de verhoogde teelt van mosterdzaad e.d. Zoo is b.v. het bouwland van ca. 805.000 H.A. in 1914 teruggegaan tot ca. 780.000 H.A. in 1916, hoofdzakelijk ten koste van den verbouw van

granen. De verklaring hiervan is naar onze meening deze, dat veel bouwland is omgezet tot grasland, wijl de verzorging hiervan in verband met de schaarschte aan arbeidskrachten zooveel gemakkelijker is dan van bouwland. Tot het zoeken van eene oplossing in deze richting wordt men ook gedwongen, als men let op den uitvoer van sommige producten, b.v. kaas. De export hiervan is bijna verdubbeld: 72.347 ton over de eerste 8 maanden van 1916 tegen 40.937 ton over dezelfde periode van 1914, en zulks, niettegenstaande naar algemeene opvatting het binnenlandsch kaasverbruik grooter is dan normaal. Die kaas moet toch ergens vandaan komen — ligt het nu niet voor de hand aan te nemen, dat een grooter oppervlakte grasland voor ons vee beschikbaar was en door den beteren grasstand de melkproductie zeer steeg?

Indien dan ook de regeering den verbouw zou willen bevorderen van enkele voor de voeding zeer belangrijke gewassen, zoo zal zij o.i. in de allereerste plaats hebben te bewerken, dat grasland voor bouwland plaats maakt.

In de memorie van antwoord op het voorloopig verslag over het 20 miljoen-ontwerp is door de regeering genoemd als middel om de teelt van broodkoren of peulvruchten te bevorderen: de teelt van voor de consumptie weinig waarde hebbende producten minder voordeelig te maken dan die van granen en peulvruchten. Welnu, het ligt geheel in deze lijn maatregelen te nemen, die bewerken, dat het hebben van grasland minder voordeelig is dan het hebben van bouwland. Pas wanneer bereikt wordt, dat op ruime schaal grasland wordt omgeploegd om het met graan of peulvruchten te bebouwen, is er reden om minder zorg te koesteren over Nederlands voedselvoorziening. Onder de bij algemeenen bestuursmaatregel ingevolge art. 7 der distributiewet aan te wijzen „gewassen”, wier verbouw de minister kan beperken, ware ook en niet in de laatste plaats het „gras” te noemen, al zou het alleen geschieden om met schoon gebaar moreele pressie uit te oefenen op elken landbouwer, om in deze tijden óók een weinig „bouwboer” te worden, al is hij van ouder tot ouder louter „grasboer” geweest.

* * *

Nadat het voorgaande reeds gezet was, verscheen een ministerieele beschikking, aangevende in hoeverre de verbouw der vorenbedoelde gewassen blijft toegestaan. In hoofdzaak stemt de regeling overeen met de door ons aangegevene; de verbouwer van een der fijne zaden en van zaai-uien mag dezelfde oppervlakte met het totaal dezer zaden bebouwen als gemiddeld in 1913/15. daarmee door hem zijn beteeld. Dit is ook het geval voor vlas en bieten, met dien verstande, dat hier de vergelijking geldt voor elk der gewassen afzonderlijk. Een — prijzenswaardige — nieuwigheid is, dat men 1 H.A. vlas of bieten mag verbouwen, als men 2 H.A. fijne zaden minder verbouwt.

Doordien de vergelijking getroffen wordt over de jaren 1913/1915 en niet over 1909/1913 of 1909/1915 komt een grooter oppervlakte vrij dan in onze beschouwingen was aangenomen; immers de periode 1913/1915 was in zoover abnormaal, dat in 1914 en 1915 met de vorenbedoelde gewassen een kleiner oppervlakte was bezet dan in 1913. De verhouding is ongeveer 89.000 H.A. in 1913, 87.000 H.A. in 1914 en 81.500 H.A. in 1915, gemiddeld 86.000 H.A. Op deze wijze komen vermoedelijk een 10.000 H.A. meer vrij dan bij den natuurlijken loop der dingen zou geschied zijn.

Inmiddels wordt door de genomen maatregelen niet bereikt, dat de vrij gekomen oppervlakte met graan of peulvruchten wordt bebouwd (een groot deel zal wel aan de voerbieten ten offer vallen) en ook niet, dat grasland tot bouwland wordt omgescheurd, iets wat de minister gaarne gebeuren zag blijkens zijne mededeelingen daaromtrent in de Memorie van Toelichting tot het 20-miljoen ontwerp.

HET DUURTEVRAAGSTUK IN ENGELAND.

De stijging der levensmiddelenprijzen bedraagt thans in Engeland circa 65 pCt. en is daardoor ook in dat land tot een der urgente problemen geworden, welke oplossing vragen. De ongetwijfeld zeer belangrijke stijging der geldloonen, welke aanvankelijk een beeld van algemeene welvaart te voorschijn bracht, wordt meer en meer door de enorme stijging der levenskosten gecompenseerd, die de nominaliteit der loonsverhooging doet beseffen. En voor hen, wier toch reeds beperkt geldelijk inkomen geenerlei vermeerdering ondergaat, wordt de toestand zelfs hachelijk.

Onder deze omstandigheden is het begrijpelijk, dat het rapport der onlangs ingestelde duurte-commissie — onder voorzitterschap van Mr. J. M. Robertson — met belangstelling werd tegemoet gezien, vooral wijl in den laatsten tijd alle mogelijke klachten over de stijging der prijzen werden beantwoord met een: wacht op het rapport der Durte-commissie. Dit rapport is thans verschenen en het schijnt, dat de resultaten, waartoe de commissie is gekomen, in Engeland maar matig bevredigen. Slechts aan de prijzen van een drietal producten: vleesch, melk en spek, heeft de commissie haar aandacht gewijd en onder deze zeker het meest aan het vleesch. Vermeerdering van het aanbod, vermindering van het verbruik en regeling van den prijs zijn naar het oordeel der commissie de drie wegen, langs welke een duurzame vermindering der prijzen mogelijk is. Terecht meent de Commissie, dat een enkele prijszetting door de overheid, zonder dat deze ook tevens het aanbod beheerscht, geen duurzaam effect vermag te sorteeren. Wat baat het, als de regeering lage vleeschprijzen stelt, indien het vleesch tegen die prijzen niet te krijgen is?

De aanbodsvermeerdering tracht de commissie langs meer dan één weg te bereiken. Allereerst zal een uitbreiding der handelsmarine, die voor den aanvoer der producten zorgen moet, noodzakelijk zijn en voorts wordt aanbevolen den invoer van minder noodzakelijke goederen te belemmeren opdat de beperkte scheepsruimte voor de meer noodige, i.c. voor bevroren vleesch beschikbaar blijft. Naast dezen indirecten weg tot vermeerdering van den aanvoer staat de meer directe, zooals aankoop van Staatswege, vestiging van bevroeringsstations te Rio de Janeiro, Santos en elders en het verbod van aantasting van den „veestam”. Eerst als langs die wegen de vermeerdering van het aanbod verzekerd is zal het zin hebben maximumprijzen te stellen, opdat niet enkelen zich bevoordeelen ten koste der massa. En ten einde ook het verbruik te beperken beveelt de Commissie den vleeschloozen dag aan.

Met betrekking tot de melk gaat de Commissie minder ver. Zij beperkt zich daarbij tot de aanbeveling, dat goedkope melk zoo noodig van overheidswege beschikbaar moet worden gesteld.

Het denkbeeld van gemeentelijke verkoopplaatsen — in concurrentie met de particuliere winkels — wordt evenzeer door de Commissie in overweging gegeven. „Voor zoover mag worden aangenomen, dat de verkoopers de tijdsomstandigheden misbruiken ten einde meer dan gewone winsten te behalen, behooren gemeentelijke winkels op commercieele basis te worden geopend voor den verkoop van melk, vleesch, spek en andere noodzakelijke voedingsmiddelen.”

Tot zoover de „recommendations” ten aanzien waarvan de commissie eenstemmig is. Daarnaast treffen wij nog een minderheidsnota, welke, hoe vaag ook gesteld, een verder gaande strekking heeft. Daarin wordt het aankoopmonopolie voor den Staat aanbevolen en voorts meer aangedrongen op het stellen van maximumprijzen, ook voor „home supplies”. Dit deel der Commissie meent, dat de actie, welke de Regeering thans ten aanzien van steenkool heeft aangevangen, zonder bezwaar ook op voedingsmiddelen kan worden toegepast.

Gelijk gezegd heeft het rapport, blijkens uitlatingen in de Engelsche pers, maar matig voldaan. Als bijdrage tot de kennis van het vraagstuk der levensmiddelenvoorziening, is het echter ongetwijfeld een waardevol document.

Tijde

DE HANDEL VAN AUSTRALIË TIJDENS DEN OORLOG.

Geheel in tegenstelling met de meeste overzeesche landen, die het strijdende Europa van voedingsmiddelen en grondstoffen voor de nijverheid voorzien, vertoont Australië geen vermeerdering der totale handelscijfers en geen groeiend exportoverschot. Integendeel heeft het uitvoersaldo, dat over het fiscale jaar 1906/07 nog £ 24 miljoen bedroeg, maar sedert een bijna constante daling vertoonde, plaats gemaakt voor een „adverse trade balance”, die voor het jaar van 1 Juli 1915 tot 30 Juni 1916 een invoersurplus van bijna £ 12 miljoen aanwijst, den in- en uitvoer van goud buiten rekening gelaten.

In de volgende cijfers zijn de import en export van goud medegerekend:

	Invoeren £	Uitvoeren £	Surplus £
1906/07 ..	48.136.531	72.456.674	U. 24.320.143
1907/08 ..	51.780.077	67.048.368	U. 15.268.291
1908/09 ..	49.189.960	65.629.363	U. 16.439.403
1909/10 ..	54.591.004	69.775.762	U. 15.184.758
1910/11 ..	64.171.784	73.399.537	U. 9.227.753
1911/12 ..	73.124.989	81.586.546	U. 8.461.557
1912/13 ..	77.531.489	75.765.423	I. 1.766.066
1913/14 ..	82.417.907	84.827.496	U. 2.409.589
1914/15 ..	64.431.837	60.592.576	I. 3.839.261
1915/16 ..	77.377.447	74.906.240	I. 2.471.207

Gemiddeld werd in de jaren 1906/14 per saldo £ 2 à 3 miljoen per jaar aan goud uitgevoerd en in 1914/15 bedroeg de goudexport na aftrek van den invoer £ 1.841.384. In 1915/16 voerde Australië evenwel per saldo voor £ 9.828.321 goud uit, zoodat de handelsbalans over dat jaar, exclusief goud, met £ 12.299.528 passief was. De groote gouduitvoer vond zijn oorzaak in het probleem van de handhaving der Amerikaansche pariteit in het moederland gedurende de tweede helft van 1915; groote goudverscheppingen van Australië naar San Francisco hebben in dien tijd plaats gevonden. Daarna is de uitvoer van goud door het Australische Gouvernement verboden en de eigen productie van 5 à 600.000 pond per maand hoopt zich nu in de kolonie zelve op.

De groei van den import wordt door den Melbourner correspondent van The Economist verklaard uit de prijsstijging, maar daarnaast uit de groote openbare werken, spoorwegen in de eerste plaats, welke de Australische besturen doen uitvoeren en waarvoor zij reeds eenige jaren vóór den oorlog aanzienlijke leeningen op de Londensche markt plaatsten. Het mag een gunstig verschijnsel heeten, dat de oorlog deze importen niet al te zeer heeft belemmerd, ook al is de handelsbalans van het Gemeenebest daardoor ongunstig beïnvloed.

Betreffende de uitvoercijfers laat genoemde correspondent beschouwing achterwege; alleen geeft hij een detaillering van den export naar de voornaamste artikelen.

	1913-14 £	1914-15 £	1915-16 £
Wol	27.730.106	22.102.182	26.854.091
Bevroren- rundvl.	3.215.656	4.990.054	2.147.925
„ schapenvl.	2.927.212	3.413.848	769.752
Vleesch in blik ..	1.185.877	1.836.796	500.957
Huiden	5.601.957	3.522.493	2.431.321
Talk	2.303.774	1.571.488	443.803
Tarwe en meel ..	13.230.663	1.368.416	9.736.301
Boter	3.136.496	2.664.975	1.117.629
Koper	2.825.243	2.229.254	3.531.061

	1913-14 £	1914-15 £	1915-16 £
Lood	2.037.188	2.009.433	3.194.206
Zilver	942.981	680.481	703.289
Tin	548.317	226.180	577.061
Concentraten ..	4.308.798	861.818	1.424.405
Ertsen	1.258.011	506.592	696.790

Dat niettegenstaande de groote prijsstijgingen de uitvoer van wol niet is vermeerderd en die van zovelen andere artikelen, o.a. van de noodzakelijkste voedingsmiddelen vleesch en tarwe zelfs belangrijk is achteruitgegaan is een zeer opmerkelijk verschijnsel. Mogelijk hebben de talrijke dienstnemingen met als gevolg schaarschte aan arbeidskrachten drukkend op de productie gewerkt, terwijl het gebrek aan scheepsruimte, dat zich vooral in deze kolonie zeer nijpend deed gevoelen, den uitvoer terdege zal hebben belemmerd. Het zeer geringe cijfer voor tarwe in 1914/15 vindt bovendien verklaring in de mislukking van den oogst in dat jaar. Het daaropvolgende jaar, met een goeden tarwe-oogst, kon echter het uitvoercijfer van 1913/14 bij lange na niet bereiken.

De tegenvallende Amerikaansche graanoogst in het nu loopende jaar, de overstelpende vraag naar grondstoffen voor de textielindustrie, het ter hand nemen van de verdere verwerking der concentraten in kolonie en moederland, al deze factoren zullen wellicht er toe medewerken, dat Australië's handelsbalans over 1916/17 een beeld zal vertoonen, niet zoo buitengewoon sterk afwijkend van die der Amerikaansche landen.

Goed

UIT DE VEREENIGDE STATEN.

Een medewerker te New York schrijft ons:

In mijn vorigen brief heb ik een aantal beschouwingen van den heer Gareth omtrent den invloed der oorlogsbedrijvigheid op het economisch leven in enkele Amerikaansche steden weergegeven. Daaruit blijkt wel, hoe hier te lande de machine reeds geruimen tijd feitelijk boven hare capaciteit werkt, terwijl ieder oogenblik het eindigen van de oorzaak dezer hoogspanning mogelijk is. Er bestaat overal een gevoel, dat er iets te gebeuren staat. En men verkeert algemeen in het onzekere, welke gevolgen een wellicht zeer abrupt ophouden van den stroom der oorlogsbestellingen voor het bedrijfsleven zal teweegbrengen. Maar men kan niet anders doen dan afwachten.

Een zeer belangrijke omstandigheid — zoo vervolgt de heer Gareth — ligt evenwel daarin, dat men in alle richtingen de uitzettingskracht der productie tot het uiterste heeft opgevoerd. Indien gij de huidige productie in de statistische capaciteit des lands verdeelen kondt, zoudt gij ongetwijfeld nog een overschot verkrijgen; en indien gij het vraagstuk van het standpunt van het bedrijfsvermogen („efficiency”) alleen zoudt willen bezien, zoudt gij kunnen aantoonen; dat de bestaande productiecapaciteit nog enorm kon worden vermeerderd. Doch in beide opzichten komt gij met het arbeidersvraagstuk in botsing. Er is een beperkende factor in de verhouding, t.w. de beschikbaarheid van den arbeid. Niet alleen dat de beschikbare arbeidsvoorraad — indien wij het zoo eens mogen noemen — feitelijk is uitgeput, doch bovendien, zooals trouwens altijd geschiedt, de productiviteit van den arbeid toont een nederwaartsche neiging, zoolang de loonen stijgen. Men heeft hier met een wet te doen, welke zich niet in algebraïsche termen laat uitdrukken. Het is de menschelijke natuur. De onderzochtingen op dit gebied mogen verschillen, zij gaan alle niettemin in dezelfde richting. Zoodra de arbeidsvraag het arbeidsaanbod overtreft, gaan arbeidsloonen de hoogte in. Voor dezelfde hoeveelheid arbeid als te voren wordt een hooger loon uitbetaald. Het onmiddellijk effect is demoraliseerend. De menschen hebben reeds moeite genoeg om een plotselinge voorspoed op een verstandige manier te verwerken, en

rechtvaardigheidshalve moet worden toegegeven, dat in dit bijzondere geval de arbeiders over het algemeen de begeleiding van een slecht voorbeeld hebben te weerstaan.

Als de loonen omhoog gaan, zint de fabrikant op middelen om, ten einde zijn eigen winst te redden, de arbeidskosten per productie-eenheid naar omlaag te brengen, vandaar de arbeids-besparende toepassingen en de vooruitgang in het arbeidsvermogen. Daarna blijven de loonen hoog, of gaan slechts weinig naar beneden, doch de arbeids-kosten kunnen bepaald afnemen. Het eindelijk effect is dan ook toe te juichen, ook al neemt het tijd in beslag.

Het arbeidsvraagstuk is onafscheidelijk verbonden met dat der post-bellum mededinging. De oplossing van het eene zal het andere beheerschen. Het absnemen van den huidige toestand ligt voornamelijk daarin, dat onze voorspoed zich tijdens de afwezigheid van mededinging heeft ontwikkeld. Wij hebben het ruim voor ons alleen. Niet alleen, dat er geen Europeesche mededinging op onze eigen markt bestond, doch — breed genomen — in de buitenlandse markten hadden de Amerikaansche fabrikanten aan geen concurrentie het hoofd te bieden. Europa trok zich plotseling uit de wereld-mededinging terug en werd zulk een dringende kooper voor onze waren, dat het verplicht was er de prijzen voor te betalen, welke wij in rekening brachten. De teruggang tot het oude zal na den oorlog zeer snel in het werk gaan. Europeesche handelaren zullen hun uiterste best doen en als bankroeters, die hun solvabiliteit kunnen herwinnen, handel drijven. Dit beteekent, dat niet alleen de concurrentiestrijd zal worden hervat, doch bovendien, dat hij op scherpe wijze zal worden gestreden. Hoe zal de Amerikaansche arbeid zich bij dezen toestand aanpassen? Zullen de arbeiders de noodzakelijkheid van lagere loonen of meerdere arbeidsprestatie inzien? Zoo niet, wat zijn dan de vooruitzichten der Amerikaansche nijverheid? Zie hier de aspecten van het probleem, dat thans de geesten van financiers en producenten over het geheele Westen bezighoudt.

DE AARDAPPEL-VOORZIENING.

Naar aanleiding van het artikel over deze kwestie in ons nummer van 4 dezer (blz. 622/24) stelt een lezer ons de volgende vraag:

Wanneer alle vervoer van kleiaardappelen anders dan van den verbouwer naar de opslagplaats verboden is, hoe is het dan mogelijk, dat kleiaardappelen blijken talrijke advertenties allerwegen te koop zijn en waartoe is er dan een maximumprijs vastgesteld voor kleiaardappelen, zijnde 7½ ct. per K.G., uitkomende op ongeveer f 5,25 per H.L.?

Onze medewerker bericht ons naar aanleiding dezer vraag het volgende:

De geachte inzender heeft klaarblijkelijk er niet op gelet, dat onder de kleiaardappelen, voor welke door den minister een vervoerverbod is uitgevaardigd, niet de Eigenheimers van de klei zijn genoemd. Dit is ook rationeel, want juist de Eigenheimer behoort tot de niet duurzame soorten en de ministerieele regeling heeft dan ook ten doel het spoedige gebruik speciaal van Eigenheimers, zoo van veen- en zandgrond als van de klei, te bevorderen. Ten einde prijsopdriving te voorkomen van vrijwel den eenigen kleiaardappel, die thans geconsumeerd mag worden, is een maximum-groothandelprijs van f 4 per H.L. vastgesteld voor klei-Eigenheimers, en een maximumkleinhandelprijs van f 0,07½ per K.G.

De inhoud der door den inzender bedoelde advertenties is zeer wel met het vorenstaande in overeenstemming te brengen. De advertenties bevatten alle aanbiedingen van beste Friesche kleiaardappelen tegen f 5 vrij aan huis. De aardappelen zijn, blijkens hun prijs (de

andere soorten kleiaardappelen zijn aanmerkelijk duurder), Borgers of te wel Eigenheimers, waarvoor de verbouwer f 4 mag rekenen; in den gulden méér zijn nu vervat de vervoerkosten en de winst van den tusschenhandel. Eén advertentie biedt de aardappelen tegen f 5,40 aan of 40 ct. per 5 K.G., en overschrijdt derhalve de gestelde maximumprijzen; vermoedelijk is de advertentie evenwel opgenomen vóór de maximumprijzen gesteld waren.

PRODUCTIE EN VERBRUIK VAN CALCIUM-CARBIDE EN KALKSTIKSTOF.

In verband met een vraag, door een onzer lezers gesteld, geven wij enkele cijfers over voortbrenging en verbruik van bovengenoemde producten. Tengevolge van den oorlog gaan onze gegevens niet verder dan de jaren 1912 en 1913, daar de latere gedeeltelijk ontbreken, gedeeltelijk ook onbruikbaar zijn, omdat zij abnormale toestanden weerspiegelen. Een industrie als deze, waar de prijzen der grondstoffen geheel onbeduidend zijn in verhouding tot de reusachtige afmetingen van het electriciteitsverbruik, concentreert zich vrijwel geheel ter plaatse, waar de „witte steenkool” beschikbaar is, zooals in onderstaande tabellen (vooral in de tweede) duidelijk uitkomt.

Calciumcarbide: (CaC ₂)	Productie 1912	Verbruik 1912
Zweden en Noorwegen	52.000 ton	4.000 ton
Vereenigde Staten	50.000 „	37.000 „
Frankrijk	32.000 „	31.500 „
Zwitserland	30.000 „	4.000 „
Italië	28.000 „	23.000 „
Oostenrijk-Hongarije	22.500 „	17.000 „
Canada	12.000 „	8.000 „
Duitschland	7.000 „	36.230 „
Engeland	2.000 „	16.000 „
Andere landen	5.200 „	63.800 „
Totaal	240.700 „	240.530 „

Kalkstikstof (CaCN ₂)	Productie in tonnen
Société des Produits Azotés — Notre Dame de Briangon	1913 7.500
Société des Produits Azotés — Martigny (Zwits.)	12.000
Bayerische Stickstoffwerke — Trostberg	15.000
Akt. Ges. für Stickstoffdünger — Westeregeln, Knapsack	45.000
North. Western Cyanamide Co. Odda (Noorw.) ..	52.000
„ „ „ „ Alby (Zweden) ..	15.000
„ „ „ „ Merakter (Zwed.) ..	12.000
Stockholm Superphosphat — Johannsb. (Zwed.) ..	15.000
Stà per la Fabricazione dei Prodotti azotati — Ferni (Italië)	24.000
Soc. Piémontaise de Carbure de Calcium — St. Marcel, Vallée d'Aoste	3.500
Soc. d'Utilisation des forces hydrauliques de la Dalmatie — Sebenico	5.000
American Cyanamid Co. — Niagara Falls	24.000
American Cyanamid Co. — Nieuwe fabriek in Alabama	24.000
Soc. Japon. pour la Cyanamide — Osaka	12.000
Totaal	266.000

INGEZONDEN STUKKEN.

HET ZUIDERZEE-WETSONTWERP.

Aan de redactie van
Economisch-Statistische Berichten.

Met zeer veel belangstelling las ik in het nummer van 11 October l.l. der Ec.-Stat. Ber. het artikel „Het Zuiderzee-Wetsontwerp”.

Hoewel volkomen meegaande met de opmerking van den schrijver over de door de regeering gestelde beperkende bepaling op de uitvoering van het werk, meen ik toch nog de aandacht er op te mogen vestigen dat een streng vast houden aan die voorwaarde

het werk voor onbepaalden tijd uitstelt. Want al moge van onze militaire macht verwacht worden dat zij in betrekkelijk korten tijd na den oorlog alle daaruit te putten lessen zal hebben verwerkt, geheel iets anders is het zich een denkbeeld te vormen over den nieuw te scheppen toestand waarvoor verdedigingswerken zullen moeten worden ontworpen.

Over het niet of wel verlopen der Noordelijke zeegaten en zoo ja hoedanig dat zal zijn, kunnen wel veronderstellingen worden gemaakt doch deze zullen volgens mijn bescheiden meening nimmer zoo onbetwistbaar zijn dat daarop plannen voor verdedigingswerken kunnen worden ontworpen. Zal vermeden worden dat geheel nutteloze forten en werken worden gebouwd b.v. aan zeegaten die geheel verzanden dan moet met het maken dier werken gewacht worden totdat de afsluitdijk eenige jaren heeft gelegen en de uitwerking daarvan op de vorming der banken geheel is te overzien. Een vast houden aan de beperkende bepaling zal daarom geen uitstel maar afstel zijn van een werk zoo hoogst nuttig voor ons volksbestaan.

Hoogachtend heb ik de eer te zijn,

C. W. DE VISSER.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoerverboden. Verboden is de uitvoer van ijzer en staal en hunne legeringen in elken vorm, met uitzondering echter van deze artikelen, voor zover zij gebezigd zijn als verpakkingsmateriaal.

Uitvoer van honing. Door den Minister is bekend gemaakt, dat geene uitvoervergunningen voor honing zullen worden verleend, aangezien de geheele Nederlandsche productie voor het binnenlandsch verbruik noodig is, in het bijzonder voor de koekfabrieken.

Suiker distributie. Het Suikerdistributiekantoor heeft aan burgemeesters medegedeeld, dat de voorraad, welke ter beschikking was voor distributie aan de gemeentebesturen, geheel is toegewezen en dus geen verdere opdrachten tot levering kunnen worden gegeven. Nu evenwel binnenkort de suiker van den nieuwen oogst voor de consumptie beschikbaar zal komen, vertrouwt het kantoor, dat na de ontvangst en het verbruik van de suiker van zijn laatste toewijzing, de suiker weer op de gewone wijze zal kunnen worden betrokken.

Ingevolge de Distributiewet is een distributieregeling vastgesteld voor suiker van den nieuwen oogst. De handel in suiker is alleen geoorloofd aan hen, die bij het Suikerdistributiekantoor zijn ingeschreven. De beetwortelsuikerfabrieken moeten hun suiker, onmiddellijk na de productie, ter beschikking stellen van het bestuur der Suikervereeniging, tegen den maximumprijs van f 18 per 100 K.G. De raffinaderijen moeten de gefabriceerde consumptiesuiker ter beschikking stellen van het binnenlandsch verbruik, met dien verstande, dat voor elke 100 K.G. ruwe suiker, welke zij ontvangen, 90 K.G. consumptiesuiker moet worden afgeleverd.

Verdeeling van Chili-salpeter. De Kunstmestcommissie maakt bekend, dat een aanvang zal worden gemaakt met de verdeeling der bestelde Chili-salpeter voor bemesting van den oogst 1916/17 en wel tot een hoeveelheid van 10 pCt. van iedere door haar goedgekeurde aanvraag.

Prijzen van veevoeder. Door den Minister van Landbouw zijn de prijzen bepaald voor granen en andere veevoeder-artikelen, die in de maand October worden toegewezen.

Organisaties en handelaren, die granen en veevoeder-artikelen, met uitzondering van maïs, van de regeering betrekken, moeten deze weder afleveren aan hen, van wie zij bestellingen ontvingen, tegen een

prijs, gelijk aan de door de regeering vastgestelde prijzen, vermeerderd met werkelijk betaalde vracht, onkosten en ten hoogste f 0,25 belooning per 100 K.G.

Tevens zijn nieuwe maximumprijzen vastgesteld voor maïs in den kleinhandel en is de prijs bepaald, waarvoor door de regeering tot nader order geleverd zal worden.

Aankoop van boonen voor veevoeder. Voor rekening van het Rijk zal worden overgegaan tot den aankoop van den binnenlandschen oogst van verschillende boonsoorten ter opnemng daarvan in de veevoeder-distributie.

Beperking van den verbouw van enkele gewassen. Hierover wordt elders in dit nummer een en ander medegedeeld.

MAANDCIJFERS.

SPAARBANKCIJFERS.

Overzicht van inleg en terugbetaling bij 49 particuliere spaarbanken (aangesloten bij den Nederlandschen Spaarbankbond) gedurende September 1916.

Spaarbanken met een aan inleggers vers. huldigd bedrag van:	Bedrag in Guldens		Posten	
	Inleg	Terug- betaling	Inleg	Terug- betaling
beneden f 100.000	2.181	1.480	67	8
f 100.000—, 500.000	158.511	88.494	2.348	774
„ 500.000—, 1.000.000	214.031	156.948	2.353	1.072
„ 1.000.000—, 2.000.000	495.648	354.193	5.248	2.156
„ 2.000.000—, 4.000.000	353.448	255.860	2.458	1.377
„ 4.000.000—, 7.000.000	661.153	544.234	7.568	4.466
boven „ 7.000.000	1.321.591	918.868	28.619	12.562
Totaal ..	3.206.563	2.320.077	48.661	22.415
Totaal September 1915	2.353.052	1.687.105	41.541	19.587
„ „ 1914	1.498.283	2.725.456	28.838	24.588
September.... 1916		1915	1914	
Uitgegeven nieuwe boekjes	3019	2378	1324	
Geheel afbetaalde boekjes..	1880	1833	3458	

Overzicht van inleg en terugbetaling bij de Rijkspostspaarbank.

AUGUSTUS	1916	1915	1914
Inlagen	f 7.969.929	f 6.696.769	f 4.578.954
Terugbetalingen ..	5.223.935	4.259.996	7.418.207
Teged. der inleggers op ultimo	197.493.517	181.024.047	181.305.788
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo	26.195.150	24.244.450	24.331.650
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uit- gegeven	9.858	8.595	4.215
Aantal geheel af- betaald	6.003	6.099	6.356
Aantal uitstaande op ultimo	1.717.496	1.680.286	1.671.399

ENGELSCHER HANDELSSTATISTIEK

over September 1916.

	INVOER.		UITVOER.	
	Waarde in duizend p. st.	Vermeerd. of verm. in % van Sept. 1915.	Waarde in duizend p. st.	Vermeerd. of verm. in % van Sept. 1915.
Voedings- en genotmidd.	36.725	+ 11,2	2.659	+ 22,7
Grondstoffen	25.753	+ 29,3	5.749	+ 21,7
Fabrikaten	14.766	— 13,2	33.905	+ 41,3
Andere goederen	245	— 26,3	1.164	— 17,7
Wederuitvoer van inge- voerde goederen			7.121	— 5,9
Totaal Sept. 1916....	77.488	+ 10,2	50.598	+ 26,9
Totaal Sept. 1915....	70.286		39.873	
Totaal Sept. 1914....	45.007		31.948	

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

I. BANKDISCONTOS.

	14 October 1916	20 Juli 1914
Ned. Bank	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bel. Binn. Eff.	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
Vrsch. in R.C.	5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Bank van Engeland	6 " 14 Juli '16	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Russische Staatsbk.	6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	4 1/2 " 1 Mei '16	4 1/2 " 6 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14
Bank van Italië ..	5 " 1 Juni '16	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3-5 " 4 Febr. '15	—
Javasche Bank. . . .	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

II. OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call- money
	Part. disconto	Prolon- gatie				
14 Oct. '16	1 1/8	2 1/4	5 1/8 3/2	4-5/8	—	2 1/2-3/4
9-14 " '16	1 1/8-1/4	2 1/4-1/2	5 1/8 3/2	4-5/8	—	2 1/2-4
2-7 " '16	1 1/8-1/2	2-1/2	5 1/8 3/2-5/8	4-5/8	—	2 1/4-3/4
25-30 S. '16	1-2	2-1/2	5/8	4-5/8	—	2-3
11-16 O. '15	3	3-1/2	4 1/10-3/4	—	—	1 7/8-2
12-17 O. '14	—	—	3 1/4-3/8	—	—	6 1/2
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/10	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

WISSELKOERSEN.

I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteeringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
9 Oct. 1916 ..	11.67 1/2	42.40	42.—	2.44 5/8
10 " 1916 ..	11.66 3/4	42.45	41.92 1/2	2.44 1/4
11 " 1916 ..	11.65 1/2	42.42 1/2	41.95	2.44
12 " 1916 ..	11.65 1/4	42.40	41.95	2.44 1/4
13 " 1916 ..	11.65 1/2	42.35	41.97 1/2	2.44 1/8
14 " 1916 ..	11.65	42.32 1/2	41.95	2.44
Laagste der week	11.64 1/2	42.27 1/2	41.87 1/2	2.43 3/4
Hoogste " "	11.67 3/4	42.47 1/2	42.05	2.44 3/4
7 Oct. 1916 ..	11.66 1/2	42.42 1/2	41.95	2.44 3/8
30 Sept. 1916 ..	11.66 1/2	42.52 1/2	41.87 1/2	2.44 5/8
Muntpariteit ..	12.10 3/8	59.26	48.—	2.48 3/4

Data	Zwitser- land	Weenen	Kopen- hagen	Stock- holm	Batavia telegrafisch
14 Oct. 1916	46.35	28.65	66.05	69.—	99 3/4-100 1/2
Laagste d. w.	46.20	28.55	65.95	68.85	—
Hoogste " "	46.45	28.80	66.40	69.70	—
7 Oct. 1916	46.20	28.70	66.32 1/2	69.50	99 3/4-100 1/2
30 Sept. 1916	46.02 1/2	28.75	66.42 1/2	69.—	99 3/4-100 1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

OVERZICHT.

De stemming op de wisselmarkt was gedurende de geheele berichtsweek flauw. De koersen brokkelden geleidelijk af zonder sterke schommelingen. Londen liep van 11,67 1/4 terug tot 11,65, Parijs van 42,— tot 41,92 1/2. Berlijn en Weenen waren aanvankelijk prijshoudend, maar konden zich ten slotte ook niet aan de flauwe stemming onttrekken en daalden van 42,40 tot 42,32 1/2, resp. 28,70-28,65.

De neutrale landen liepen eveneens terug. Vooral dollars waren flauw in afwachting van de ongeveer 10 miljoen dollars, welke uit de Marinewaarden beschikbaar komen. Het aanbod van dollars was dan ook de hoofdoorzaak van de flauwe stemming. De koers was steeds onder pariteit met Londen en liep terug van 244 5/8 tot 244.

Ook Zweden was flauw en toonde een geheel ander beeld dan de vorige week. De rijzing werd weder geheel teniet gedaan. De koers liep terug van 69,62 1/2 tot 68,95.

De overige landen zeer stil en soms bijna zonder omzet.

II. KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in £ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
14 October 1916	4.76.40	5.84	70 1/4	40 7/8
Laagste d. week ..	4.76.35	5.84	70 1/4	40 7/8
Hoogste " " ..	4.76.40	5.85	70 3/8	40 7/8
7 October 1916	4.76.45	5.83 3/4	70 3/8	40 7/8
30 September 1916	4.76.45	5.83	70 1/2	40 13/16
Muntpariteit. . . .	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings- eenheden	29 Sept. 1916	6 Oct. 1916	Week		13 Oct. 1916
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8
B. Aires 1) ..	d.p.gd.pes.	49 3/16	49 3/16	49 1/8	49 1/10	49 9/16
Calcutta	sh/d.p.rup.	1 1/4 1/8	1 1/4 1/8	1 1/4 1/8	1 1/4 1/8	1 1/4 1/8
Hongkong ..	id. p. \$	2/2 1/4	2/2 1/8	2/2 1/8	2/2 1/4	2/2 1/4
Lissabon	d. p. escudo	34 3/8	34 1/8	34 1/8	34 1/8	34 1/8
Madrid	Peset. p. £	23.77 1/2	23.70	23.61 1/2	23.69 1/2	23.61 1/2
Montevideo 1)	d. p. peso	52 7/8	53 1/4	52 3/8	53 1/4	52 1/2
Montreal	\$ per £	4.76 1/4	4.76 3/8	4.76 1/4	4.76 1/4	4.76 1/2
Petrograd ..	R. p. £ 10	147 3/4	151 1/2	151 1/4	153 1/4	152
R.d.Janeiro 1)	d. p. milr.	12 13/16	12 11/16	12 9/16	12 3/8	12 5/16
Rome	Lires p. £	30.80	30.78 1/2	30.80	30.85 1/2	30.80
Shanghai ..	sh/d p. tael	3/1 1/8	3/0 7/8	3/0 7/8	3/1	3/1
Singapore ..	id. p. \$	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 3/16
Valparaiso 1)	d.p. pap. p.	10 3/4	10 25/32	10 1/2	10 13/16	10 1/2
Yokohama ..	sh/d.p. yen	2/1 3/8	2/1 3/8	2/1 3/8	2/1 3/8	2/1 3/8

1) Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

GOUDBEWEGING BIJ DE BANK VAN ENGELAND.

Sedert begin Augustus 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

ZILVER.

Van de prijsdaling in de vorige week heeft de markt zich weer gedeeltelijk hersteld. China was niet meer als verkoper in de markt, maar was intengende eerder geneigd tot opnemen, in verband met de vaste wisselkoersen. Het aanbod van Amerikaansche zijde was wederom ruim, maar voor muntdoeleinden werd alles weer grijf opgenomen. Indië was ook deze week verkoper; het schijnt, dat eenige Indische houders, zodra de noteering iets verzwakt, hun posities onmiddellijk gaan inkrimpen.

De grondstemming der markt blijft onveranderlijk vast, hetgeen de verschillende weekberichten voortdurend aantoonen. Zoo zegt de firma Sam. Montagu & Co.: „the Market is able to absorb considerably more than the production, and at quite a good level of prices”, en de firma Mocatta & Goldsmid: „the undertone remains good, and the present level of prices is expected to be maintained”.

Noteering te Londen. te New York.

14 Oct. 1916	32 1/2	68
7 " 1916	32 1/8	68 1/4
30 Sept. 1916	32 7/8	69 1/8
23 " 1916	32 3/4	68 7/8
16 Oct. 1915	23 7/8	49 3/8
17 Oct. 1914	23 1/8	50 7/8
20 Juli 1914	24 15/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 14 OCTOBER 1916.

Activa.		
Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 81.899.824,44 B.-bk. „ 329.134,43 Ag.sch. „ 11.682.341,98 1/2	f 93.911.300,85 1/2
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 8.130.838,—	„ 8.130.838,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 20.108.670,08 B.-bk. „ 3.713.629,13 1/2 Ag.sch. „ 35.679.225,60	f 59.501.524,81 1/2
Op Effecten	f 54.062.124,81 1/2	„ 59.501.524,81 1/2
Op Goederen en Spec.	„ 5.439.400,—	„ 13.620.334,17
Voorschotten a. h. Rijk	—	„ 13.620.334,17
Munten Muntmateriaal	Munt, Goud f 62.450.355,— Muntmat. Goud „ 522.226.353,60 1/2	f 584.676.708,60 1/2
Munt, Zilver, enz.	„ 6.272.699,60 1/2	„ 590.949.408,21
Muntmat. Zilver	—	—
Effecten	Bel. v. h. Res.fonds. f 5.146.332,62 1/2 id. van 1/5 v. h. kapit. „ 3.961.360,75	„ 9.107.693,37 1/2
Geb. en Meub. der Bank	—	„ 1.400.000,—
Diverse rekeningen	—	„ 58.933.195,76 1/2
		f 835.554.295,19
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	„ 5.155.090,93 1/2
Reservefonds	„ 5.155.090,93 1/2	„ 715.453.120,—
Bankbiljetten in omloop	„ 715.453.120,—	„ 2.275.291,81
Bankassignatiën in omloop	„ 2.275.291,81	—
Rekening-Courant saldo's:	—	—
Van het Rijk	f —	„ 88.072.236,20
Van anderen	„ 88.072.236,20	„ 4.598.556,24 1/2
Diverse rekeningen	„ 4.598.556,24 1/2	f 835.554.295,19
Beschikbaar metaalsaldo	f 428.889.024,13	„ 267.728.894,53
Op de basis van 2/3 metaaldekking	„ 267.728.894,53	„ 2.144.445.120,—
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 2.144.445.120,—	—

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

	Meer	Minder
Disconto's	11.374.516,27 1/2	—
Buitenlandsche wissels	35.310,—	—
Beleeningen	484.310,50	—
Goud	2.677.567,31	—
Zilver	84.112,57	—
Bankbiljetten	6.932.555,—	—
Part. Rek.-Crt. saldo's	—	5.838.309,27

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	7 Oct. 1916	14 Oct. 1916
Aan schatkistpromessen.. waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	f 143.960.000,—	f 132.460.000,—
Aan schatkistbiljetten	„ 89.500.000,—	„ 78.000.000,—
Aan zilverbons	„ 61.567.000,—	„ 61.567.000,—
	„ 15.161.793,—	„ 15.487.731,—

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeisbare schulden
14 Oct. 1916	584.677	6.273	715.453	90.348
7 „ 1916	587.354	6.189	708.521	99.070 ¹⁾
30 Sept. 1916	587.360	6.597	700.782	103.636
23 „ 1916	587.367	6.931	678.644	143.451
16 „ 1916	587.373	7.000	678.243	146.374
9 „ 1916	583.879	7.160	675.829	146.397
2 „ 1916	584.865	7.460	679.571	134.879
26 Aug. 1916	585.813	8.231	657.109	140.467
19 „ 1916	587.278	8.694	659.399	133.792
12 „ 1916	588.254	9.074	662.369	124.635
5 „ 1916	588.114	9.788	668.017	116.044
29 Juli 1916	581.564	10.784	661.679	92.148
22 „ 1916	581.173	10.464	649.687	105.408
16 Oct. 1915	393.344	2.227	547.708	21.903
17 Oct. 1914	158.117	3.764	462.805	23.688
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

¹⁾ Waarvan Rek. crt. saldo van het Rijk f 2.694.000.

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar metaal-saldo	Dek-kings-percentage
	Totaal	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks			
14 Oct. 1916	93.911	78.000	59.502	428.889	73
7 „ 1916	105.286	89.500	59.986	431.122	73
30 Sept. 1916	105.616	89.500	60.662	431.171	73
23 „ 1916	106.005	89.500	61.692	428.984	72
16 „ 1916	106.348	89.500	62.736	428.547	72
9 „ 1916	105.368	88.500	63.168	425.731	72
2 „ 1916	97.276	80.500	64.043	428.532	73
26 Aug. 1916	75.887	59.500	64.757	433.626	74
19 „ 1916	70.087	53.500	65.766	436.430	75
12 „ 1916	66.467	49.500	66.421	439.024	76
5 „ 1916	64.058	46.500	67.203	440.195	76
29 Juli 1916	37.521	19.500	68.101	440.696	79
22 „ 1916	36.011	17.500	68.189	439.734	78
16 Oct. 1915	72.363	42.560	86.191	281.131	69
17 Oct. 1914	185.936	68.500	134.346	64.413	33
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking.

JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden Guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeisb. schulden
19 Aug. 1916	70.069	24.377	145.373*	60.171
12 „ 1916	***	***	146.577	54.478
5 „ 1916	67.664	24.013	154.044	53.451
29 Juli 1916	64.204	25.674	150.635	56.645
21 Aug. 1915 ¹⁾	37.212	31.275	127.018	27.040
22 Aug. 1914	21.890	22.023	124.235	16.426
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaal-saldo	Dek-kings-percentage
19 Aug. 1916	7.151	37.544	61.677	7.796	53.337	46
12 „ 1916	6.921	38.059	61.028	6.318	51.301	45
5 „ 1916	6.747	38.089	66.006	6.491	51.178	44
29 Juli 1916	6.694	38.787	68.711	5.896	48.422	43
21 Aug. 1915	6.176	11.071	52.418	18.017	37.675	44
22 Aug. 1914	8.784	6.494	70.733	3.472	16.771	31
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa.

²⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking.

SURINAAMSCHIE BANK.**OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.**

(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. rekeningen 1)
26 Aug. 1916..	715	1.035	978	891	563
19 „ 1916..	700	1.049	975	890	657
12 „ 1916..	690	1.077	900	888	641
5 „ 1916..	665	1.129	804	895	679
28 Aug. 1915..	1.110	994	1.535	850	984
29 Aug. 1914..	715	1.094	824	739	470
25 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal worden overzichten gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

I. BANK VAN ENGELAND.**WEEKSTAAT VAN 11 OCTOBER 1916.****ISSUE DEPARTMENT.**

Notes issued.. £ 72.265.300	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities „ 7.434.900
	Gold coin and bullion.... „ 53.815.300
£ 72.265.300	£ 72.265.300

BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities.. £ 42.188.051
Rest..... „ 3.177.521	Other securities „ 102.773.484
Public deposits „ 55.135.356	Notes..... „ 35.411.230
Other deposits „ 109.360.502	Gold and silver coin..... „ 1.881.129
Seven-day and other bills... „ 27.515	
£ 182.253.894	£ 182.253.894

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regeering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangewezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.			Dek-kings-percentage 1)
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.	
11 Oct. 1916	55.696	36.854	134.527	28.500	102.978	
4 „ 1916	54.631	37.064	132.991	28.500	101.266	
27 Sept. 1916	53.552	36.536	131.525	28.500	99.321	
20 „ 1916	54.579	36.973	130.607	28.500	98.876	
13 Oct. 1915	59.955	32.560	76.444	28.500	26.921	
14 Oct. 1914	59.235	34.667	29.743	5.500	13.924	
22 Juli 1914	40.164	29.317	

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek-kings-percentage 1)
11 Oct. 1916	42.188	102.773	55.135	109.361	37.292	22 3/4
4 „ 1916	42.188	109.168	52.236	117.402	36.016	21 1/4
27 Sept. 1916	42.188	95.387	53.372	101.483	35.467	22 7/8
20 „ 1916	42.188	96.103	52.993	104.185	37.057	23 3/8
13 Oct. 1915	25.960	114.707	70.860	97.907	45.845	27 1/8
14 Oct. 1914	27.571	109.715	23.732	138.829	43.018	26 1/2
22 Juli 1914	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

II. DUITSCHE RIJKBANK.**STAAT VAN 7 OCTOBER 1916.**

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand	Mk.	2.511.291.000
davon Goldbestand	„	2.492.933.000
Reichs- und Darlehenskassenscheine....	„	370.072.000
Noten anderer Banken	„	9.008.000
Wechsel	„	7.468.061.000
Lombardforderungen	„	10.937.000
Effekten.....	„	76.308.000
Sonstige Aktiva	„	621.928.000
Grundkapital.....	„	180.000.000
Reservefonds	„	85.471.000
Notenumlauf	„	7.230.214.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten	„	3.216.339.000
Sonstige Passiva	„	355.581.000

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grootendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circu-latie	Dek-kings-percentage 1)
7 Oct. 1916	2.511.291	2.492.933	370.072	7.230.214	40
30 Sept. 1916	2.503.636	2.484.774	392.091	7.369.965	39
23 „ 1916	2.492.605	2.471.626	212.068	6.860.047	40
15 „ 1916	2.492.420	2.470.202	287.443	6.878.486	40
7 Oct. 1915	2.458.519	2.422.972	887.905	5.877.543	57
7 Oct. 1914	1.789.356	1.770.700	949.163	4.198.879	65
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 Oct. 1916	7.468.061	3.216.339	***	356.400
30 Sept. 1916	10.758.831	6.266.453	2.484.200	377.800
23 „ 1916	7.687.918	3.679.741	2.123.800	182.900
15 „ 1916	7.554.055	3.466.808	2.122.500	254.600
7 Oct. 1915	4.375.969	1.615.423	1.788.000	843.000
7 Oct. 1914	3.300.035	1.915.429	1.116.000	945.000
23 Juli 1914	750.892	943.964

III. BANK VAN FRANKRIJK.**OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.**

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met * geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Zilver	* Te goed in het buitenland	Wissels	* Uitgestelde wissels
12 Oct. 1916	4.856.533	332.287	889.830	435.227	1.379.850
5 „ 1916	4.840.446	335.105	829.806	512.155	1.382.977
28 Sept. 1916	4.832.751	336.840	723.220	410.958	1.386.186
21 „ 1916	4.826.723	338.040	652.540	371.288	1.390.351
14 Oct. 1915	4.647.367	363.268	1.016.623	274.209	1.947.597
15 Oct. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	4.104.390	639.620	—	1.541.080

Data	Balcering	* Buitgew. voorsch. a/d. Staat	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
12 Oct. 1916	1.177.319	8.600.000	17.028.894	2.345.844	48.298
5 „ 1916	1.185.844	8.600.000	17.011.144	2.252.168	59.108
28 Sept. 1916	1.176.805	8.500.000	16.714.063	2.248.051	36.322
21 „ 1916	1.175.044	8.500.000	16.653.451	2.180.615	123.191
14 Oct. 1915	582.272	6.900.000	13.752.143	2.611.790	59.435
15 Oct. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	769.400	5.911.910	942.570	400.590

IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten” komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In millioenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Tegoe dijf buit -land	Zil -ver	Schat -kist -bil -jet -ten	Dis -conto's en be -le -en -gen	Circu -latie	Rck. -Cou -rant
6 Oct. '16	1.556	2.001	98	-5.034	765	7.443	1.685
29 Sept. '16	1.553	2.055	96	4.819	786	7.304	1.542
21 „ '16	1.554	2.055	95	4.657	811	7.224	1.596
12 „ '16	1.552	2.055	93	4.420	845	7.122	1.544
6 Oct. '15	1.592	38	20	2.556	1.427	4.767	1.345
6 Oct. '14	1.616	216	46	1.370	2.643	921
21 Juli '14	1.601	144	74	757	1.634	1.099

V. BELGIE.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale de Belgique is einde 1914 met de functie van circulatiebank belast. Het Notendepartement dezer bank publiceert wekelijks verkorte balansen. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buitent. saldi	Beleen. van buitent. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu -latie.	Rck. -Crt. -saldi.
3 Oct. 1916	333.478	73.864	480.000	43.940	813.344	110.199
28 Sept. 1916	334.019	73.332	480.000	48.176	808.911	118.918
21 „ 1916	332.084	71.989	480.000	48.032	800.424	123.928
14 „ 1916	336.769	71.524	480.000	47.690	787.297	141.035
7 Oct. 1915	158.379	24.142	400.000	42.708	472.176	154.336

VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Zilver	Wissels	Deposito's	Circu -latie	Dekking -Percen -tage 1)
8 Sept. '16	369.680	27.487	107.335	558.461	18.410	68
1 „ '16	351.771	13.605	105.670	535.615	16.106	68
25 Aug. '16	372.387	12.265	109.178	552.520	15.423	68
18 „ '16	372.918	16.998	106.894	554.807	13.986	68
10 Sept. '15	282.007	20.235	43.258	328.053	17.527	84

1) Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST
MAATSCHAPPIJEN.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
14 Oct. '16	638.280	3.448.810	31.340	3.344.110	72.320
7 „ '16	651.660	3.469.040	31.160	3.349.510	82.520
30 Sept. '16	665.210	3.471.460	31.190	3.339.550	96.360
23 „ '16	667.250	3.438.940	31.210	3.307.290	103.500
16 Oct. '15	696.720	3.070.290	35.640	2.871.710	189.210
17 Oct. '14	434.570	1.931.450	146.230	2.171.510	- 930
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 14 October 1916.

De Nederlandsche staatsfondsenmarkt had in de afgelopen week een zwak verloop, vooral wegens de inmiddels weer geweken vrees, dat de torpedeering van het stoomschip „Blommersdijk” politieke gevolgen zou kunnen teweegbrengen. Ook Indische obligatiën werden fractioneel lager aigedaan nu blijkt, dat de opstand in Djambi nog niet geheel onderdrukt kon worden.

Intusschen vonden belangrijke nieuwe uitgiffen wederom grif plaatsing. Op de 4 pCt. geldleening van de gemeente Amsterdam zal bijvoorbeeld slechts 20 pCt. kunnen worden toegewezen, terwijl ook de leening van Soerabaja hier te lande ruim werd volteekend. Inmiddels wordt den haast niet te verzadigen beleggingslust van het publiek weer nieuw voedsel geboden door uitgifte van f 40 millioen schatkistpromessen en biljetten, laatstgenoemde met een looptijd van één jaar in stede van den tot nu gebruikelijken looptijd van zes maanden, waardoor men bijkbaar beoogt deze belegging méer dan tot nog toe het geval was 66k bij het publiek ingang te doen vinden. Nog een andere belangrijke emissie werd in de afgelopen week aangekondigd, namelijk die der Hollandsche Bank voor Zuid-Amerika, die f 6.000.000 nieuwe aandelen tot den koers van 120 pCt. aanbiedt, ten einde haar arbeidssfeer ook tot andere Zuid-Amerikaansche Staten dan Argentinië uit te breiden.

Van buitenlandsche staatsfondsen werden Oostenrijksche, Hongaarsche en Portugeesche obligatiën lager aangeboden. Gunstig was daarentegen de houding voor Russen, inzonderheid voor eenige Russische spoorwegsoorten, onder den indruk van het bericht, dat de uitgifte der Russische spoorwegieening driemaal overteekend werd. Ook de uitgifte van een nieuwe Russische binnenlandsche oorlogssleening, groot Rbl. 3 milliard, is nu op handen. De Russische staatsschuld zal door een en ander per 1 Januari 1917 stijgen tot ruim Rbl. 14½ milliard, met een rente van ca. Rbl. 669 millioen, tegen een Staatsschuld van Rbl. 8.809.589.729 op 1 Januari 1914, die toen alleen aan rente Rbl. 369½ millioen vereischt heeft.

	7 Oct.	11 Oct.	14 Oct.	Rijzing of daling.
4½ % Ned. Werk. Schuld ..	102½/10	102½/10	102	- 1/10
3½ % Ned. Werk. Schuld ..	85 7/10	85 1/4	85	- 7/10
3 % Ned. Werk. Schuld	75 11/10	75 11/10	75 5/8	- 1/10
2½ % Ned. Werk. Schuld ..	64 7/8	64 3/4	64 1/2	- 3/8
5 % Oost Indië 1915	101 1/10	101	100 1/4	- 1 1/10
4 % Hongarije 1892-1910 ..	39 3/8	38 1/8	38 1/8	- 1/4
4 % Oostenrijk Kronenrente	42 7/8	41 5/8	41 5/8	- 1/4
4½ % Portugal 1890	78 1/4	78	77 1/2	- 3/4
4½ % Iwangorod Dombrowa	63 7/8	61 1/8	63 3/4	- 1/8
4 % Rusland Geconsol. 1880	54 1/2	55 3/4	54 9/10	+ 1/10
4 % Rusland Zuidwest	54	55	54 1/4	+ 1/4
4 % Rusland Rothschild ..	62 3/8	64 11/10	64 1/4	+ 1 1/8
4 % Rusland Hope	67 15/10	67 3/4	66	- 1 15/10
4 % Obl. Moskow Smolensk	63 1/8	65	67 1/2	+ 4 3/8
4 % Egypte 1876	72	72	74 1/2	+ 2 1/2
4½ % China 1898	64	66 1/2	65	+ 1
4 % China 1895	74 1/8	75	75	+ 7/8
5 % Brazilië 1895	65 1/2	67 7/8	64 7/8	- 3/8
5 % Brazilië 1903	72	79 3/4	79 3/4	+ 7 3/4
5 % Sao Paulo 1905	68 15/10	65 5/8	65 5/8	- 3 5/10
3 % Columbia 1890	42 7/8	43 3/8	43 3/8	+ 1/2

De geheele locale markt verkeerde sterk onder den indruk van de scherpe reactie, waaraan in de eerste helft van de afgelopen week Amerikaansche en scheepvaartfondsen onderhevig waren.

In de scheepvaartafdeeling kwam de terugslag der torpedeering van de „Blommersdijk” uit den aard der zaak het sterkst tot uiting in de koersen der aandelen Holland-Amerika-Lijn. Deze verloren op een gegeven oogenblik ruim 25 pCt. en sleepten in hun val ook andere scheepvaartfondsen mede. De bekende verklaringen van Duitsche officieele zijde brachten echter spoedig opluchting. De wetenschap immers, dat men hier weer met een op zich zelf staand geval te doen heeft en naar het schijnt niet met een gewijzigde houding in zake de Duitsche duikbootpolitiek, ontnemt aan de gebeurtenis de scherpe kanten. Aan het eind der week trad dan ook een krachtig herstel in, dat de groote prijsinzinkingen dermate ophief, dat de slotverliezen van weinig beteekenis zijn.

Bankaandelen waren verwaarloosd en sluiten eer zwaker; inzonderheid aandelen. Nederlandsche Handel-Mij. waren aangeboden.

De houding voor industriele soorten was zeer onregelmatig. Nu door de genomen maatregelen de aankopen van

Duitsche zijde — indien deze althans werkelijk hebben plaats gevonden — hebben opgehouden, liepen aandelen „Blikfabrieken” ca. 10 pCt. in prijs terug. Aandeelen Insulinde Oliefabrieken en Nederlandsche Kabelfabriek werden daarentegen respectievelijk 13 en 30 pCt. hooger afgedaan. Feyenoord's sluiten ca. 17 pCt. lager.

Niet minder onregelmatig was het koersverloop der *cultuurmarkt*. Tegenover een rijzing van 49 pCt. in aandeelen Kalibagor staat b.v. een daling van 11¼ pCt. in aandeelen Javasche Cultuur. De handel in deze afdeeling had weinig te beteekenen.

Nog geringer waren de omzetten in *mijnbouwfondsen*, die met uitzondering van Guyana Goud op afbrokkelende koersen werden afgedaan. De actie door aandeelhouders van deze maatschappij tegen het bestuur ingesteld, maakte blijkbaar een goeden indruk.

De berichten nopens de onlusten in Djambi en Palembang oefenden slechts voorbijgaand een invloed op onze *petroleummarkt* uit. Ondanks het ingetreden herstel blijft het slot echter onder de koersen van Zaterdag j.l. uit. Zoo verliezen Koninklijke per saldo 9½ pCt., Moeara Enim 8½ pCt. enz.

Zwak was ook de houding van *rubberfondsen*, die niet-tegenstaande de betere stemming voor het product over de geheele linie in reactie waren.

Tabaksfondsen werden bij gebrek aan belangstelling gevoelig lager verhandeld. Deli Batavia's, Deli Mij. en Senembah's verloren ca. 20 pCt.

	7 Oct.	11 Oct.	14 Oct.	Rijzing of daling.
Disconto Mij.....	144 1/2	147	146	+ 1 1/2
Koloniale Bank.....	166 1/2	163 1/2	165	- 1 1/2
Ned. Handel Mij., rescontre	188 1/4	189	186 1/8	- 2 1/8
A'damsche-Superfosf.fabr..	193	190	185 1/4	- 7 3/4
Feyenoord.....	216 3/8	210	200	- 16 3/8
Dordrechtsche Metaalw.fabr.	160	170	169	+ 9
Insulinde Oliefabrieken ..	219	230	232	+ 13
Ned. Kabelfabriek	215	245	245	+ 30
Vereen. Blikfabrieken....	191 1/4	178	182	- 9 1/4
Vorstenlanden	228	227	225 1/4	- 2 3/4
Handelsvereen. A'dam.....	370	369	374	+ 4
Javasche Cultuur	366 3/4	359 3/4	355	- 11 3/4
Kalibagor	350	373	399	+ 49
Kaliwoengb Plantaran....	364	380	370 1/4	+ 6 1/4
Guyana Goud.....	129 1/16	15 3/4	17 3/8	+ 5 3/16
Ketahoen.....	25 1/2	24 3/4	24 1/2	- 1
Redjang Lebong	157	154	150 1/4	- 6 3/4
Geconsolideerde	176 3/4	174	174 1/4	- 2 1/2
Koninklijke	514 1/8	510	505	- 9 1/8
Moeara Enim.....	234 1/2	230	226	- 8 1/2
Perlak.....	64	60	59	- 5
Amsterdam Rubber	210	207	202 1/4	- 7 3/4
Indische Rubber	156 1/2	153 1/2	149 1/2	- 7
Oost Java Rubber.....	260	254	249	- 11
Serbadjadi	302	306	302 1/2	+ 1/2
Sumatra Rubber	175	170	169	- 6
Holland-Amerika-Lijn	440 1/2	424 1/2	439 1/2	- 1
Java-China-Japan-Lijn ..	182 1/2	174 1/2	177	- 5 1/2
Kon. Ned. Stoomboot	259	251	258 1/2	- 1/2
Müller & Co.....	247 1/2	235 3/8	240	- 7 1/2
Ned. Lloyd.....	173	184 1/4	184 1/4	+ 11 1/4
Ned. Scheepvaart Unie ..	189 1/4	183	184	- 5 1/4
Amsterdam Langkat	235	221	224 1/2	- 10 1/2
Besoeki	174	168	168 1/4	- 5 3/4
Deli Batavia.....	441	428	421	- 20
Deli Mij.....	528 1/2	515 1/2	510	- 18 1/2
Senembah	545	531 1/4	525 1/4	- 19 3/4
West Java Thee	33 1/4	30	30	- 3 1/4
Blaauwhoedeneveem	136 1/4	144	144	+ 7 3/4

In de *Amerikaansche* afdeeling hier ter beurze heeft de zwakke Wallstreethouding, door het verschijnen van de Duitsche „U”-booten te voorschijn geroepen, aanvankelijk grooten indruk gemaakt. Inzonderheid Marine-fondsen moesten het ontgelden. De preferente noteerden op een gegeven oogenblik ca. 11 pCt. lager. Daarnaast waren Anaconda's, Union Pacifics, Steels e.a., opvallend zwak. Laatstgenoemde werden ook aangeboden, wijl de onuitgevoerde orders over September in vergelijking met Augustus, een kleine vermindering te zien geven:

	1916	1915	1914
	ton	ton	ton
Augustus	9.660.000	4.908.000	4.273.474
September	9.523.000	5.318.000	3.788.000

Uit bovenstaande gegevens blijkt nochtans, dat voor een pessimistische gezindheid wegens den gang van zaken bij

de Steel-trust, niet de minste aanleiding bestaat, vooral als men in aanmerking neemt, dat niet alleen dit cijfer der onuitgevoerde bestellingen zooveel grooter is dan in vorige jaren, maar dat ook de prijzen in haast dezelfde verhouding zijn gestegen.

Hoewel de meeste slotkoersen nog aanmerkelijk lager zijn dan de vorige week, zij toch geconstateerd, dat tegen het einde dezer berichtsperiode op de lagere noteringen zich flinke vraag ontwikkelde, zoodat enkele soorten zich met procenten tegelijk konden herstellen. Goede belangstelling bestond er o.a. voor Hide & Leathers, die per saldo 3½ pCt. hooger sluiten, op geruchten dat een voor de preferente aandeelen gunstig reorganisatieplan ontworpen is. Ook Marine-fondsen en Steels werden later bij levendigen handel weer op verbeterend koerspeil gezocht.

	7 Oct.	11 Oct.	14 Oct.	Rijzing of daling.
American Beet Sugar....	93 1/8	95 3/8	96 1/2	+ 3 3/8
American Can	65 7/8	61	60	- 5 7/8
American Car & Foundry.	72 3/4	70 3/8	69 3/4	- 3
American Hide & Leather.	64 1/2	68 7/16	68 1/8	+ 3 3/8
Anaconda Copper.....	197	191	188	- 9
Central Leather	81 1/4	81 1/4	80 1/4	- 1
Dominion Steel	72 1/2	68	64 7/8	- 7 3/8
Republic Iron & Steel ..	79 7/8	73	69 11/16	- 10 7/16
Standard Milling.....	91 3/8	94 3/4	94 7/16	+ 2 11/16
Studebaker Corp.....	136 3/4	133 1/2	130	- 6 3/4
United Cigar.....	50 1/2	49 9/16	48 1/2	- 2
United States Steel.....	113 7/16	110 1/8	108 3/16	- 5 1/8
Atchison Topeka	109 3/16	108 15/16	107 1/4	- 1 15/16
Baltimore & Ohio.....	91 1/2	87 1/2	85 1/2	- 6
Chesapeake & Ohio.....	65 7/8	63 1/4	65 1/2	- 3/8
Denver	18	17 7/8	17 9/16	- 7/16
Erie	39 3/8	38 3/4	37 3/4	- 1 3/8
Kansas City Southern....	27 1/4	27 1/8	27 1/8	- 1/8
Missouri Kansas & Texas.	6 5/16	6 5/8	6 11/16	+ 3/8
New York Ontario	30 7/16	29 3/8	29 1/2	- 1 1/16
Southern Pacific	104	103 1/2	101 3/8	- 2 3/8
Southern Railway	26 15/16	28 11/16	27 3/4	+ 1 1/16
Union Pacific	153 15/16	150 3/8	149	- 4 15/16
Intern. Merc. Mar.	49 1/4	42 7/8	41 7/16	- 7 15/16
Intern. Merc. Mar. pref..	122	111 3/4	108 7/8	- 13 1/8

Te Londen zijn Consols vrij scherp in koers gedaald: 59½—58½—58¼—57¾. Ook Argentijnsche obligatiën (4 pCt. 1900 gouden 70—69) werden aangeboden. De concurrentie van de nieuwe 6 pCt. Exchequer bonds doet zich blijkbaar duchtig gevoelen. Ook de handelscijfers over September maakten geen gunstigen indruk. Wel is de uitvoer in vergelijking met het vorig jaar belangrijk toegenomen, doch ook de invoer vermeêrderde zoodanig, dat het effect grootendeels geneutraliseerd wordt.

Indruk maakte eveneens op de beurs de nieuwe kredietaanvraag van £ 300 miljoen, bij welke gelegenheid Asquith eenige cijfers mededeelde, waaruit blijkt, dat de uitgaven in het loopende dienstjaar £ 1350 miljoen en alle kredieten sinds het uitbreken van den oorlog toegestaan £ 3132 miljoen bedragen.

Te P a r i s wordt de geheele beursaandacht in beslag genomen door de thans opengestelde inschrijving op de nieuwe oorlogsleening, waarop, als men de berichten gelooven mag, ook in Zwitserland, Engeland en de Unie ruim zou worden ingeteekend. Door de verwaarloozing van andere fondsen, zakte het algemeene koerspeil in, zoodat o.a. Fransche Rente, Spanje Buitenland (97,30—96,50) enz., lager sluiten. Aandeelen Banque Ottomane evenwel stegen van 463 tot 475. De niet door normale ontvangsten gedekte uitgaven der Fransche Schatkist hebben thans (van 1 Aug. 1914 tot 31 Juli 1916) een totaal bereikt van frs. 38 milliard.

Te Berlijn was de markt vast op de resultaten der vijfde oorlogsleening.

De verschillende oorlogsleeningen hebben de volgende bedragen opgebracht:

I. September 1914	M.	4.460.701.400
II. Maart 1915	„	9.103.000.000
III. September 1915	„	12.101.000.000
IV. Maart 1916	„	10.712.000.000
V. September/October 1916	„	10.651.726.000

Dit bevredigend eindcijfer, gevoegd bij den indruk, dien de operaties der „U”-booten aan de overzijde des Oceans maakten en de uitkomsten door nijverheidsondernemingen behaald (Gelsenkirchener-dividend 25 pCt. tegen 12 pCt.; Bochumer-dividend 25 pCt. tegen 14 pCt.) deden de Berlijnsche beurs bij voortdoring in vaste houding verkeerden.

In Hongarije is thans de voorbereiding tot de uitgifte van de vijfde oorlogslening in gang.

In de Unie was de hoofdaandacht gevestigd op de onwelkome verschijning van de Duitsche „U“-booten. Intussen zijn een paar nieuwe grootsche financieele plannen bekend geworden: 1°. financiert de National City Bank met \$ 25.000.000 den bouw van 10 Argentijnsche handelschepen; 2°. financiert de American International Corporation den bouw van spoorwegen ter lengte van 2000 mijlen in China, met een bedrag van £ 20.000.000. Al deze reuzenprojecten gaan thans Europa's neus voorbij, zoowel wat verdiensten als invloed in de betreffende landen aangaat.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

16 October 1916.

Tarwe. De verschepingen van tarwe naar Europa, vooral naar het vasteland, waren in de afgelopen week zeer groot en overtroffen de behoefte. In Engeland is de voorziening van het land met buitenlandsche tarwe en meel sedert den 11den October overgegaan in de handen der Regeering. Zij heeft daarvoor eene commissie benoemd, waarin meerdere vertegenwoordigers van handel en maalinindustrie zitting hebben en deze zal den geheelen invoer der beide artikelen behandelen, zooals tot'nog toe reeds het geval was geweest met Australische tarwe, van welke soort juist 500.000 ton door de Britsche Regeering was aangekocht. Door dezen aankoop zal de financiering in Australië van den té velde staanden nieuwen oogst, die weder groot belooft te worden, minder bezwaren meebrengen dan gevreesd werd. De directe aanleiding tot de uitbreiding van de Regeeringsbemoeiing was de wensch der Regeering om bij voortduring een grooten voorraad tarwe in het land te houden. De handelaars en molenaars misten in den laatsten tijd namelijk veelal den moed, groote inkoop te doen, daar zij vreesden onverwachts te worden verrast met groot aanbod van Roemeensche en Russische tarwe, wanneer de loop van den oorlog mocht leiden tot opening der Dardanellen. En wanneer nu maar Amerika en Canada weder op dezelfde uitgebreide schaal van het vorige jaar zouden kunnen verschepen, dan ware het gevaar voor eene dergelijke verrassing niet zoo groot. Tusschen den inkoop in Amerika en Canada en de aankomst der tarwe in Engeland behoeven namelijk slechts enkele weken te verlopen en de aangekochte hoeveelheid kan dan spoediger worden verkocht, dan wanneer de tarwe uit ver verwijderde landen moet worden aangevoerd en eenige maanden verlopen, voor de partijen aankomen. Het gevolg was vermindering in aankopen door den handel en daar men vreesde, dat later deze toestand zoude verergeren en de voorraden dus onder het tegenwoordige systeem zouden kunnen verminderen, heeft de Regeering den laatsten stap gedaan en den import van tarwe en meel geheel aan zich getrokken. Voor de distributie zal gebruik worden gemaakt van de bestaande organen van den handel en uit het feit, dat de bedoeling slechts is, de beschikbare hoeveelheid tarwe en meel op peil te houden, spruit voort, dat het binnenlandsche product niet onder de regeling valt. Van handel in buitenlandsche tarwe is dus in Engeland geen sprake meer.

In Amerika was de markt onregelmatig. De aanvoeren aan de binnenlandsche markten in de Vereenigde Staten toonen nog geene vermindering, in Canada namen zij deze week echter sterk af. De verschepingen van beide landen waren nog groot, doch aangenomen wordt, dat deze spoedig zullen verminderen en de Europeesche importlanden hunne behoefte meer en meer in de verder verwijderde landen zullen moeten dekken. De oogstberichten uit Argentinië zijn daarom van groot belang en deze blijven nog steeds ongunstig. Wel is in de afgelopen week eenige regen gevallen, doch deze was lang niet voldoende en sterke regenval is noodig om aan Argentinië nog een eenigszins normalen tarweoogst te verzekeren. De ongunstige berichten uit Argentinië veroorzaakten nu en dan prijsverhooging in Amerika evenals de groote uitvoer uit de Amerikaansche havens, doch de in Argentinië gevallen regen veroorzaakte weder eenige prijsdaling en het resultaat van de week is aan alle Amerikaansche markten een flinke verlaging. Tot de redenen daarvoor behoort de instelling van het Britsche importmonopolie, waaraan verbonden schijnt te zijn het plan tot inrichting te Londen van een gezamenlijk inkoopbureau van alle entente-staten en dus vermindering der concurrentie bij dien inkoop. Ook de duikbootactie in het Westen van

den Atlantischen Oceaan, waarvan als gevolg belemmering van den export werd gevreesd, werkte prijsverlaging in de hand.

In Argentinië is ondanks den gevallen regen tarwe vrij vast gebleven en van prijsverlaging is in vergelijking met de voorafgaande week nog geen sprake; wel een bewijs, dat de regenval niet voldoende was.

Maïs. De verschepingen van Argentinië waren deze week groot, doch de berichten over den te velde staanden oogst luiden ongunstig. De lange droogte schijnt veel kwaad te hebben gedaan en de sprinkhanen hebben verdere schade veroorzaakt. Maïs was dan ook vast in Argentinië zoowel als in Europa. In Engeland was weliswaar de consumptievraag niet zeer groot, doch de omzet was van flinke betekenis en de markt was over het algemeen vast. In Amerika zijn de berichten over den oogst gunstig en de prijzen zijn daar lager dan eene week tevoren. De ongunstige berichten uit Argentinië wogen niet op tegen de gunstige omstandigheden in Noord-Amerika zelf.

Gerst bleef ook deze week weder vast, ofschoon de prijzen weinig verandering ondergingen. In Engeland werd hier en daar meer betaald met verbeterde vraag. De resultaten van den Canadeeschen oogst beloven de verwachtingen te zullen overtreffen, doch in Amerika blijven vooral goede soorten schaarsch en zeer gezocht, zoowel voor verbruik in het land zelve als voor verscheping naar Europa. Californische gerst wordt dan ook sterk gevraagd en vindt een gemakkelijken afzet tot geleidelijk stijgende prijzen.

Voor haver waren de markten rustig met grootere verschepingen dan de vorige week, grotendeels voor Frankrijk en Italië. De haveroogst in Argentinië lijdt minder dan die der andere graansoorten, daar in de Zuidelijke districten, waar vooral veel haver wordt verbouwd, de droogte zich niet zoo sterk heeft doen gevoelen.

Lijnzaad. De verbetering in de oogstberichten uit Noord-Amerika, waar de opbrengst belooft te zullen meevallen, eveneens gunstige rapporten uit Canada en de regenval in Argentinië hebben voor lijnzaad eenige prijsverlaging veroorzaakt. Het artikel sluit echter weder met vaste markten, daar vrijwel schijnt vast te staan, dat een zeer groot gedeelte van den oogst in Argentinië als verloren dient te worden beschouwd en ook verdere regenval slechts een klein gedeelte van de geleden schade kan herstellen.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires *)		
	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Maïs Nov.	Lijnz. Nov.
16 Oct. 1916	157 ³ / ₄	76 ³ / ₈	47 ³ / ₈	11,95	6,30	17,15
9 „ 1916	157 ¹ / ₂	76 ¹ / ₄	48 ¹ / ₂	11,95	6,35	17,85
16 Oct. 1915	108 ⁷ / ₈	60 ⁵ / ₈	40 ³ / ₈	11,55 ^a	4,75 ^a	11,60 ^a
16 Oct. 1914	114 ¹ / ₂	67 ⁷ / ₈	49 ¹ / ₈	—	4,35	9,00
20 Juli 1914	82 ¹	56 ³ / ₈ ¹	36 ¹ / ₂ ¹	9,40 ^a	5,38 ^a	13,70 ^a

¹) per Dec. ²) per Sept. ³) per Oct.

*) De noteeringen van Buenos Aires zijn van 12 en 5 October.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	16 Oct.	9 Oct.	Soorten.	16 Oct.	9 Oct.
Tarwe	426 ¹	425 ¹	Haver 38 lb. white clipped	17,— ¹	18,— ¹
Rogge No. 2 Western ..	nom.	nom.	Lijnkoecken Nd. Amer. van La Plata-zaad ..	180 ¹	180 ¹
Maïs La Plata Gerst 46 lb. feeding....	285 ¹	275 ¹	Lijnzaad La Plata	600.—	570.—
	360 ¹	360 ¹			

¹) Regeeringsprijs.

Markten in Nederland.

Belangstellenden in de tarwevoorziening van ons land zijn opgeschrikt door de torpedeering van de Blommersdijk met 6000 ton regeeringstarwe. Latere berichten doen echter verwachten, dat het verlies dezer lading een uitzonderingsgeval zal blijken te zijn. De distributie van de voor September beschikbaar gestelde gerst, haver en lijnkoecken is in vollen gang, doch de kleinheid en talrijkheid der partijtjes, die moeten worden verzonden, veroorzaken veel tijdverlies, zoodat in de nijpende behoefte slechts zeer langzaam wordt voorzien. Bovendien is het percentage, dat op de bestellingen wordt geleverd, zeer tegengevallen. De October-distributie zal daarin weinig verbetering brengen, want van de voor die maand goedgekeurde aanvragen zal 22¹/₂ pCt. der

tarwe en gerst, 55 pCt. der haver en 35 pCt. der lijnkoeken geleverd worden. Ook het maispercentage is niet vergroot. Ditmaal zal gedeeltelijk inlandsch graan geleverd worden, waardoor weder opslagruimte vrij komt voor verdere afleveringen door de landbouwers, waarvoor hier en daar reeds niet voldoende ruimte meer beschikbaar was. Door bemiddeling der N. O. T. werden deze week eenige partijen lijnzaad verkocht aan de olieslaggers voor f 600.

AANVOEREN in tons van 1.000 kilo's.

Artikelen	Rotterdam		Amsterdam	
	8-14 Oct. 1916	Sedert 1 Jan. '16	8-14 Oct. 1916	Sedert 1 Jan. '16
Tarwe	37.036	1.318.269	—	18.793
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	25.741	749.405	—	—
Rogge	1.624	18.763	—	525
Boekweit	—	10.032	—	500
Mais	13.860	408.927	—	153.883
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	—	74.829	—	—
Gerst	3.765	90.009	4.267	18.726
Haver	2.100	43.460	—	7.840
Lijnzaad	—	88.607	—	50.012
Lijnkoeken	650	125.110	—	5.735
Tarwemeel	—	22.630	—	—
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	—	1.260	—	—

METALEN.

IJZER EN STAAL.

Engeland. De markt is nog steeds aan de beperkende maatregelen onderhevig. De productie wordt geheel in beslag genomen door de enorme vraag zoowel van het Britsche Gouvernement als van die der Geallieerden en de handel der gewone verbruikers komt dientengevolge langzamerhand tot stilstand.

Intusschen zijn geen verdere veranderingen aangebracht in de prijzen voor ruw-ijzer, doch men verwacht, dat de toestand nauwkeurig herzien is in de samenkomst te Birmingham, die in de afgelopen week plaats vond, en er zullen waarschijnlijk dienaangaande nieuwe voorstellen aan het Ministerie van Munitie gedaan worden.

De positie van haematiet is niet in het minst verlicht door het in gebruik nemen van een hoogoven meer, doch men hoopt, dat verschillende andere voor het einde van het jaar in werking gesteld zullen worden.

Gedurende September werden slechts 44.969 tons ruw-ijzer uitgevoerd, waarvan 35.063 tons naar Frankrijk en 8.337 tons naar Italië. Er ging niets naar neutrale landen.

De Cleveland ijzer-voorraden omvatten nu slechts een kwantum van 10.678 tons.

Duitschland. De productie van ruw-ijzer gedurende de September, met slechts 30 werkdagen, bedroeg 1.116.752 tons, hetgeen een weinig minder is dan die van Augustus, toen gedurende 31 werkdagen 1.145.239 tons werden geproduceerd. De gemiddelde hoeveelheid per dag bedraagt 37.225 tons tegen 36.943 tons in Augustus.

De cijfers over de laatste jaren laten zich als volgt vergelijken:

In Tonnen	1913	1914	1915	1916
Januari	1.611.345	1.566.505	874.133	1.078.368
Februari	1.493.877	1.445.511	803.623	1.036.683
Maart	1.629.463	1.602.896	938.438	1.114.194
April	1.588.701	1.534.429	938.679	1.073.706
Mei	1.643.069	1.607.193	985.968	1.112.574
Juni	1.609.748	1.531.313	989.968	1.081.507
Juli	1.648.818	1.564.345	1.047.503	1.134.306
Augustus ..	1.640.016	586.661	1.050.610	1.145.292
September ..	1.590.849	580.087	1.034.124	1.116.752
October	1.653.051	729.882	1.076.343	—
November ...	1.588.985	788.956	1.019.122	—
December ..	1.611.250	853.881	1.029.144	—
Totaal	19.291.920	14.389.549	11.790.199	—

Amerika. Ofschoon er niets buitengewoon belangrijks te vermelden valt, schijnt het, dat de markt nog steeds een opgevekt aanzien heeft.

De United States Steel Corporation geeft het totaal van haar niet uitgevoerde opdrachten aan het eind van September met 9.523.000 tons aan, vergeleken bij 9.660.000 tons aan het einde van Augustus. Men vermoedt, dat deze onbelangrijke vermindering in den omvang der contracten ontstaan is door het groot aantal nieuwe orders, dat de fabrieken genoodzaakt waren te weigeren.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Clcv. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
13 Oct. 1916..	nom.	122.15/-	180.15/-	30.10/-	56.-/-
6 „ 1916..	nom.	120.10/-	177.-/-	30.10/-	54.10/-
15 Oct. 1915..	65/2	72.10/-	150.-/-	24.17/6	68.-/-
16 Oct. 1914..	48/7	54.10/-	125.-/-	18.7/6	18.-/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

STEENKOLEN.

In Engeland bestaat er zeer levendige vraag voor October/November/December-verschepping naar neutrale landen; aanvoeren voor de Geallieerden en de binnenlandsche industrie worden ook steeds grif afgenomen.

De handelaars over het geheele land trachten zich voorraden te verschaffen voor de winterbehoefte, zoodat bij de mijnen de vraag naar huishoudkolen, voornamelijk de betere kwaliteiten, buitengewoon groot is. De vraag naar stoomkolen is eveneens grooter dan de aanvoer.

In Duitschland is het belangrijkste feit de verlenging van het Rijsch-Westfaalsche Kolensyndikaat tot 31 Maart 1922.

KATOEN.

NOTEERINGEN VOOR LOCO-KATOEN.

(Middling Uplands.)

	13 Oct. '16	6 Oct. '16	30 Sept. '16	13 Oct. '15	13 Oct. '14
New York	17,60 c	17,00 c	16,00 c	12,50 c	11,00 c
Liverpool	10,11 d	9,93 d	9,50 d	7,33 d	5,05 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizenttallen balen.)

	1 Aug. '16 tot 13 Oct. '16	Overeenkomstige perioden	
		1915-'16	1914-'15
Ontvangsten Gulf-Havens..	1206	888	501
„ Atlant. Havens	634	648	252
Uitvoer naar Gr. Britannië	581	367	116
„ „ 't Vasteland.	501	478	98
„ „ Japan etc...	83	46	38

Voorraden in duizenttallen	29 Sept. '16	29 Sept. '15	29 Sept. '14
Amerik. havens:.....	827	969	368
Binnenland.....	658	623	306
New York	82	248	72
New Orleans	161	144	55
Liverpool	564	983	815

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester dd. 4 October 1916.

Het meest belangrijke nieuws van de week was het Bureau-bericht, dat de conditie van den Amerikaanschen katoenogst einde September op 56,2 pCt. taxeerde en het aantal geginde balen op 4.062.000. Hoewel deze laatste hoeveelheid grooter was dan ooit te voren, had men toch nog meer verwacht, terwijl de oogstconditie zeker zeer laag is en bij eenige vraag de prijzen zeker verder zullen stijgen; de noteering thans is weer 25 punten hooger, dan die van de vorige week. Alle berichten omtrent den nieuwen katoenogst luiden ongunstig en als men deze moet gelooven, is het bijna zeker, dat er tegen het einde van het seizoen voor de consumptie niet voldoende zal zijn en de prijzen dan nog verder zullen stijgen. De Egyptische oogst komt nog niet heel vlot binnen, waarschijnlijk omdat de landbouwers te hooge prijzen vragen, nu de oogst minder goed uitvalt dan aanvankelijk verwacht werd.

Garens van Amerikaansche katoen worden niet vlot ver-

kocht en de dagelijksche omzet beperkt zich tot kleine hoeveelheden. De grootste vraag bestaat nog voor het binnenland, terwijl ook in boomen nogal wat gedaan wordt. Kettinggarens zijn vrijwel verwaarloosd, terwijl ook inslaggarens weinig gevraagd worden. De export-handel is de laatste weken zeer kalm en er schijnt nog geen verbetering te bespeuren. De weverijen in Holland schijnen ruim in hun voorraad te zitten en voor andere neutrale markten wordt het steeds lastiger uitvoervergunning te verkrijgen. Frankrijk en Italië koopen nog wel speciale soorten, o.a. garens voor de naaigarenfabrieken, maar de snelle stijging in Egyptische katoen maakt ook deze zaken weer moeilijker.

Naar manufacturen is nogal vraag van overzeesche markten, want voorraden daar worden tot loonende prijzen opgeruimd en importeurs beginnen te beseffen, dat zij de tegenwoordige vraagprijzen zullen moeten betalen, als zij niet het gevaar willen loopen geheel zonder goed te komen zitten. Fabrikanten zijn over het algemeen goed bezet en vragen thans volle marges, zoodat verschillende limites, vooral uit Engelsch-Indië, nog te laag zijn. Verschillende exporteurs krimpen hunne zaken eenigszins in, bij de groote moeilijkheden, die zij thans ondervinden om de gereedkomende goederen binnen een redelijken tijd te verscheppen. De vraag van Indië blijft goed, maar de laatste stijging maakt nieuwe zaken weer moeilijker. China is nog steeds kalm, maar alle kleine markten blijven geregeld koopen en over het algemeen verwacht men niet, dat de kostprijzen voorlooppig zullen dalen.

WOL.

Te Bradford blijft een kalme stemming heerschen, maar de vraag naar merinos en „low crossbred tops” is bij voortduring zeer levendig. De aanvoeren schijnen zeer langzaam beschikbaar te komen, zoodat de spinners zich onmiddellijk voor de door hen afgesloten zaken trachten te dekken.

De handel in stukgoederen is zeer levendig; er zijn zelfs al groote orders geplaatst voor levering in Augustus en September 1917.

De veilingen in Australië worden in zeer vaste stemming voortgezet.

Noteeringen te Bradford:

Data	64 average	Colonial carded			
		56	50	46	40
12 October 1916.....	54	39	33	27 1/2	25 1/2
5 „ 1916.....	54	39	33	27 1/2	25 1/2
12 October 1915.....	37	31	27 1/2	24	22 1/2

SUIKER.

Bietsuiker was aan onze markt flauw gestemd en de waarde liep voor Oct./Dec.-levering, waarvoor in het begin der week f 25 3/4 genoteerd werd, geleidelijk terug tot f 24 13/16.

Volgens F.O. Licht is het weer gedurende de vorige week niet onverdeeld gunstig geweest voor de ontwikkeling der bieten in Duitschland. Intusschen mag men spoedig betrouwbare ramingen van de verschillende bietsuiker-oogsten verwachten.

Uit Java werden verkoopen van restantooigsten Superieur gerapporteerd tot boven f 14 1/2. De oogst loopt ten einde. Superieur uit den volgenden oogst werd tot f 13,— afgedaan en No. 16 en hooger tot f 11 1/4.

Engeland importeerde in tons:

van 23—30 Sept.	1916	1915	Toename	Afname
totaal ruw en geraff.	32.779	44.684	—	11.905
„ „ sedert 1/1	854.101	780.352	73.749	—
„ geraff. „ „	336.560	346.029	—	9.469
„ beiden „ „	1.190.661	1.126.381	64.280	—

De Cuba-statistiek is als volgt:

Ontvangsten der week	1916	1915	1914
eindigende 7 Oct.	833	1.755	3.000 tons
Totaal ontv. sedert 1/12	2.972.503	2.521.556	2.564.528 „
„ exp. „ „	2.653.422	2.206.237	2.369.625 „
Exp. naar U.K. 1/1-16/9	522.885	300.843	232.734 „
„ „ Frankr. 1/1-16/9	135.536	5.895	32.988 „
Totale voorraad op 9/10	260.000	236.394	112.000 „
Werkende fabrieken ..	—	—	1

In Amerika blijft de stemming der markt vast. Spot-Centrifugals zijn tot 6,14 c. gestegen. De ontvangsten der week bedroegen 27.000 tons, de versmeltingen 60.000 tons

en de voorraad 134.000 tons tegen 244.000 tons Ao. Po. De export van geraffineerd van 1 Januari tot 27 September bedroeg 524.290 tons tegen 284.413 en 239.877 tons in de beide voorgaande jaren.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	Londen			New York 96% Centrifug.
		Tates Cubes No. 1	White Java: fob.	Americ. Granulated fob.	
13 Oct. 1916....	f 24 13/16	47/1 1/2	21/6	27/7 1/2	6,14
6 „ 1916....	„ 25 1/2	47/1 1/2	21/6	26/6	6,02
13 Oct. 1915....	„ 18 1/8	50/-	20/3	16/6	4,01 à 4,14
13 Oct. 1914....	„ 14 13/32	33/6	—	—	5,02
21 Juli 1914....	„ 11 13/32	18/-	—	—	3,26

RUBBER.

Ook in de afgelopen week bleef de markt vast gestemd en de prijzen liepen verder op.

October Crepe werd verhandeld tot 2/6, daarna liep de notering iets terug. Het verschil tusschen loco en de verdere termijnen is nu langzamerhand kleiner geworden.

De grondtoon blijft vast, alhoewel de voorraad in Londen tot ongekende grootte is gestegen, n.l. tot over 10.000 tons. Slotnoteeringen:

Prima Hevea Crepe loco/Oct. 2/5 1/2	einde vorige week	2/4 3/4
„ „ „ Nov./Dec. 2/6	„ „ „	2/5 1/4
„ „ „ Jan./Juni 2/6	„ „ „	2/5 1/4
Ribbed Smoked Sheets 1/4 d. minder	„ „ „	1/4 d. minder
Hard cure fine Para.....	3/2	„ „ „ 3/1 1/2

KOFFIE.

(Uit het Mailbericht van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Ook deze week kwam er in de markt niet veel verandering.

In eerste hand werd eene partij Batjan Liberia tot zeer bevredigenden prijs afgedaan, terwijl voor Robusta de bestaande prijzen bleven gehandhaafd.

Santos blijft goed gevraagd.

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
14 Oct. 1916	468.000	6600	2.482.000	6300	12 3/32
7 „ 1916	465.000	6600	2.397.000	—	12 3/16
14 Oct. 1915	550.000	5050	2.118.000	5800	12 1/4
24 Juli 1914	353.000	4900	889.000	5700	16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgeloopt week	Sedert 1 Juli	Afgeloopt week	Sedert 1 Juli
14 Oct. 1916 ..	81.000	895.000	251.000	4.538.000
14 Oct. 1915 ..	98.000	1.174.000	313.000	5.041.000

VETTEN EN OLIËN.

Oleo-Margarine. Na den verkoop der partijen ex. s.s. „Raven” op basis van f 95,—, is wederom een rustperiode ingetreden, daar de vraagprijzen à f 100 1/2/103 voor „Choicest” en f 101,— voor 2e qualiteit c. i. f. Rotterdam voor October/November-aflading van Amerika door fabrikanten te hoog worden geacht.

Oleo-Stearine. Er zijn geen offerten aan de markt voor „op aflading”, terwijl voor loco f 100,— tot f 110,— gevraagd wordt.

Premier-Jus. Noord-Amerikaansche. De 2000 Trec. le soort, aangekomen per s.s. „Raven”, werden tot f 93,— geplaatst.

Zuid-Amerikaansche. Op October/November-aflading werden wederom ronde posten verkocht. Men kon voor de 1e soorten: f 85,—, voor de 2e soorten f 83,— en voor de 3e soorten f 80,— bedingen.

Neutrallard. Op aflading zonder offerten. De vraagprijzen voor loco zijn: f 103,— voor prima qualiteit en f 98/96 voor oudere partijen.

Imitatie-Neutrallard. Voor loco wordt van f 96,— tot f 100,— gevraagd.

Katoenzaadolie. Boterolie werd op November/Januari-aflading tot f 73,— „cost freight” Rotterdam gedaan.

Voor loco Boterolie wordt thans f 75/76 gevraagd; tot dezen prijs bestaat er evenwel geen kooplust.

Geraffineerd Cocosvet. Noteering: f 77,— voor prompte-levering.

Talk. Tengevolge van het nog steeds stilstaan der aanvoeren van Engeland is de voorraad in Holland nagenoeg tot niets gereduceerd en worden enorme hoge prijzen betaald voor hetgeen nog te krijgen is.

Londen bericht een onveranderde markt met betrekkelijk geringe zaken. In de vrede Woensdag te Londen gehouden veiling werden van de aangeboden 1611 vaten Australische talk 818 vaten verkocht tot gemiddeld 6 d. per cwt: lagere prijzen.

De afladingen van Australië voor September 1916 zijn 2170 tons tegen 1400 tons het vorige jaar.

De voorraden, aanvoeren en afleveringen te Londen bedroegen:

	1916	1915	1914
Voorraad op 30 Sept.	20.289 Vat.	29.200 Vat.	17.442 Vat.
Aangekomen in Sept.	12.248 „	11.521 „	13.593 „
Afgeleverd in Sept.	5.146 „	11.379 „	9.891 „

Katoenolie. Op de ongunstige berichten omtrent den oogst van katoen had te New York een prijsstijging voor katoenolie van 37 cts. tot 87 cts. per 100 lbs. plaats. Engeland toonde ook een stijging van 5/- tot 20/- per ton.

Boonenolie. Zeer vast met snel stijgende prijzen.

Cocosolie. Eveneens snel stijgend met groote afdoeningen. Londen noteert voor loco Ceylon £ 50/- tot £ 52/-; op aflading zijn de offerten zeer schaarsche tengevolge van de moeilijkheid om vracht te krijgen. Voor Oct. aflading is tot £ 48.10/- betaald. Cochin loco £ 55/- tot £ 56/-, terwijl er op aflading koopers zijn tot £ 50.10/-, echter laten verkopers niet onder £ 53/- tot £ 54/-, In Pressed houden nu op £ 42.10/-.

Olijfolie. In dit artikel gebeurt er te Liverpool niets; de offerten luiden voor Spaansche olie ex pakhuis £ 62/- tot £ 64/-.

Lijnolie. Sinds primo Oktober is de markt zeer vast met eenige guldens per 100 Kos. hooger. Er bestond veel kooplust, terwijl de olieslagerijen slechts weinig olie offereerden.

Raapolie. Vast, met koopers tot regelmatig oplopende prijzen. Ook voor dit artikel waren de olieslagers slechts in geringe mate verkopers.

COPRA.

Onze markt was deze week zeer willig gestemd; er werden voortdurende hoogere prijzen betaald. Java f.m.s. werd ten slotte tot f 41,— gedaan. Molukken telquel f 37³/₄ koopers.

Ceylon cif. Londen £ 34.15.— en cif. Marseille £ 38.7.6 (koopers).

NOTEERINGEN.

Java f. m. s.		} N. O. T.-condities.
14 October 1916.....	f 41—	
7 „ 1916.....	„ 39 ¹ / ₄	
14 October 1915.....	„ 30	
14 October 1914.....	„ 36 ¹ / ₄	
20-25 Juli 1914.....	„ 28 ³ / ₄	

VERKEERSWEZEN.

BEVRACHTINGEN.

14 Oct. 1916. In de afgelopen week kwamen weinig afvoeringen tot stand. Van Noord-Amerika kwamen graanbevrachtingen tot stilstand op het bericht, dat de geheele aanvoer van tarwe door de Britsche Regeering in handen genomen zal worden. De verschijning van duikboten in Noord-Amerikaansche wateren werkte belemmerend op de bevrachting van schepen voor stukgoederen, kolen, enz.

Van Engelsch-Indië werden uitvoervergunningen voor tarwe per November/December aflading afgegeven. Niet-tegenstaande daardoor eenige vraag naar ruimte ontstond, konden toch geen hoogere vrachten bedongen worden, hetgeen toegeschreven moet worden aan het feit, dat schepen door de Admiraliteit vrijgelaten worden op voorwaarde, dat bepaalde ladingen vervoerd zullen worden.

Kolenvrachten bleven vast.

Naar Nederland werden geen bevrachtingen gemeld. Alle schepen boven 2000 ton werden door de regeering opgenomen voor het vervoer van graan en veevoeder.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
9/14 Oct. 1916	—	—	—	—	—	121/9
2/7 „ 1916	—	—	—	11/6	f 100	131/3
11/16 Oct. 1915	—	—	f 6,50	12/-	f 43 ¹ / ₂	66/3
12/17 Oct. 1914	—	—	3/-	2/9	—	21/3
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijnstutten)	Holland (pitch-pine)	Engeland (pitch-pine)
9/14 October 1916 ..	—	—	—	470/- ¹
2/7 „ 1916 ..	—	—	—	—
11/16 October 1915 ..	—	—	—	250/- ¹
12/17 October 1914 ..	—	—	—	100/-
Juli 1914 ..	f 12,—	24/6	75/-	77/6

ERTS.

Data	Bilbao Middlesbro'	Carthagena Middlesbro'	Griekenland Middlesbro'	Poti Middlesbro'
9/14 October 1916 ..	18/6	19/6	—	—
2/7 „ 1916 ..	18/6	21/-	—	—
11/16 October 1915 ..	17/1	18/6	—	—
12/17 October 1914 ..	4/6	5/3	—	—
Juli 1914 ..	4/3	5/4 ¹ / ₂	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Cronstadt
9/14 Oct. 1916	34/-	76/9	60/-	30/-	f 6,50	—
2/7 „ 1916	34/-	75/-	60/-	—	„ 6,50	—
11/16 Oct. 1915	fr 28,—	39/-	45/-	39/2	„ 6,—	—
12/17 Oct. 1914	„ 7,—	7/11	9/1 ¹ / ₂	11/6	—	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Burmah West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
9/14 October 1916 ..	130/-	155/-	—	—
2/7 „ 1916 ..	135/-	160/-	—	—
11/16 October 1915 ..	—	75/-	85/-	80/-
12/17 October 1914 ..	—	35/-	34/9	20/2 ¹
Juli 1914 ..	14/6	16/3	25/-	22/3

¹) Per zeeschip.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Hout gezaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstutten per vadem van 216 kub. vt.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVRACTEN.

Bij levendige vraag naar binnenlandsche bestemmingen was scheepsruimte slechts in beperkte mate bestaand. Het liggeldtarief voor regeeringsgraan is verhoogd met 15 %.

VRACHTEN TE ROTTERDAM.

(in Gld. per 2000 K.G.)

Data	Eris nr. Ruhrhavens		Massale goed. Bovenrijn	Waterstand
	1/4 lostijd	1/2 lostijd		
9-14 October 1916....	—	—	—	gunstig
2-7 „ 1916....	—	—	—	gunstig
11-16 October 1915....	0,40	0,50	—	vallende
12-17 October 1914....	0,25	0,35	—	gunstig
20-24 Juli 1914....	0,60	0,70	1,05	gunstig

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
 Anno 1836

ROTTERDAM

VAN RIJN & Co
 UTRECHT — POSTBUS 40

*EENIGE FABRIKANTEN
 VAN DE UTRECHTSCH*

FIJNE TAFELMOSTERD

BESCHIKBAAR

F. VAN LANSCHOT'S BANK

UTRECHT - EINDHOVEN

KAPITAAL f 1.000.000,—

BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN

Boll & Dunlop's Distilleerderij, Rotterdam

OPGERICHT ANNO 1821

Agenten, de Heeren: JACOBSON, VAN DEN BERG & Co., Semarang,
 Soerabaya, Batavia, Cheribon
 VAN NIE & Co., Medan, Deli
 HESTERMAN & Co., Menado
 NICHOLAS RATH & Co., New York

De Erven de Wed. J. van Nelle

ROTTERDAM

Tabaks- en Sigarenfabrieken
 Koffiebranderij - Theehandel

HOLLANDSCHE BANK VOOR ZUID-AMERIKA

BANCO HOLANDES DE LA AMÉRICA DEL SUR
 AMSTERDAM—BUENOS-AIRES

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 25.000.000,—

waarvan gestort. f 8.000.000,—
 Reservefonds „ 800.000,—

UITGIFTE VAN

Nominaal f 6.000.000,— Aandeelen

ten volle deelende in de winst over het boekjaar 1916/17.

Ondergeteekenden berichten, dat de Inschrijving op 30.000 Aandeelen van f 200,— (of Coupures van f 1000,—) uitsluitend voor de houders der f 8.000.000,— vroeger uitgegeven Aandeelen te hunnen kantoren zal zijn opengesteld op

VRIJDAG 20 OCTOBER 1916

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur

tot den koers van 120 pCt.

Prospectussen, inschrijvingsbiljetten met nummerlijsten en jaarverslagen zijn bij ondergeteekenden verkrijgbaar.

Amsterdam, ROTTERDAMSCH BANKVEREENIGING.
 Rotterdam, R. MEËS & ZONEN.
 's-Gravenhage, SCHEURLEER & ZONEN.

13 October 1916.